LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $1200
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 22 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Antradienis, kovo (March) 21, 1967 Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 56-ieji

KRISLAI

Vasario revoliucija
"Izvestijoms"—50 metų
"Tiesai" taip pat
Kas tikėjosi!..

— Rašo **R. Mizara** —

Prieš 50 metų kovo 12 d. Rusijoje prasidėjo buržuazinė - demokratinė revoliucija, žinoma kaip **Vasario Revoliucija.**

"Vasario revoliucija" ji vadinama dėl to, kad, einant senuoju, **Julijiniu** kalendoriumi, kuris buvo naudojamas Rusijoje, tuomet dar buvo vasario mėnuo—**vasario 27 diena.**

Rusija buvo įtraukta į pirmąjį pasaulinį karą. Šalyje viešpatavo skurdas. O žmonės pradėjo masiškai reikalauti **duonos** ir **taikos;** visa tai pirmiausia prasidėjo Petrograde. Kilo streikai, demonstracijos.

—:—

Carinė valdžia bandė demonstrantus užleisti kariuomene, bet kariuomenė **atsisakė kylančią liaudį pulti;** patys kareiviai kilo prieš caro valdžią. Caras Nicholas II-asis buvo priverstas atsistatydinti. Sudaryta nauja, laikinoji buržuazinė valdžia, kurios priešakyje atsistojo princas Lvovas.

—:—

Žinia apie Vasario revoliuciją nuaidėjo per visą pasaulį žaibo greičiu ir uždegė milijonus žmonių ypatingo jausmo ugnimi—viltimi, kad prasidėjo judėjimas, kuriam bus lemta įnešti pasaulin ką tokio naujo, gero, žmogiško.

Ir tai, po didžiulių kovų ir mūšių, įvyko,—pasaulis nebuvo nuviltas: **lapkričio 7 dieną prasidėjo Didžioji Spalio revoliucija!..**

—:—

Bolševikų partija, sakoma, tuomet tetūrėjo tik 24,000 narių, bet jos įtaka liaudyje buvo didelė.

—:—

Kai Leninas grįžo iš užsienio, prasidėjo naujos kovos etapas: joks Lvovo, o vėliau Kerenskio, valdžių teroras nebepajėgė sulaikyti revoliucinio judėjimo.

—:—

1917 m. kovo 13 dieną Petrograde pradėjo eiti dienraštis "Izvestijos" — "TSRS Darbo žmonių deputatų tarybų organas."

Šiandien "Izvestijos" plačiausiai skaitomas dienraštis —turi 8,700,000 egz. tiražą!

—:—

Vasario revoliucija atidarė kalėjimų duris Rusijos politiniams kaliniams.

Iš kalėjimo buvo paleistas poetas **Julius Janonis;** apsistojo jis Petrograde. Iš Sibiro grįžo **Z. Angarietis.**

Jie tuojau pradėjo leisti laikraštį **"Tiesą,"** kurios pirmas numeris išėjo 1917 m. balandžio 12 d.

Netrukus atvyko iš Amerikos V. Kapsukas, K. Giedrys ir kiti kovotojai ir jie įsijungė į kovą už Tarybų valdžią.

Aišku, lietuviams kovotojams pirmiausia rūpėjo tūkstančiai nuo karo pabėgusių lietuvių, išblaškytų po plačiąją Rusiją. Teko juos organizuoti, šviesti.

Lietuva tuomet dar tebebuvo vokiečių okupacijoje.

D-rė Aldona Lukoševičiūtė atgaivino širdį 36 kartus

Associated Press žinių agentūra kovo 15 d. paskelbė iš Maskvos tokią įdomią žinią:

Tarybų Lietuvoje vienas žmogus buvo susirgęs širdies liga; jo širdis buvo sustojusi plakti 36 kartus, bet kiekvieną kartą ji buvo atgaivinta, ir dabar jis jaučiasi gerai. Taip skelbia žinių agentūra TASS.

Ligonis, Jonas Ožolas, iš profesijos mūrininkas, susirgio širdies priepuoliu ir buvo nugabentas į viena ligoninę Vilniuje, Lietuvos sostinėje.

Tris kartus ligonio širdis sustoio veikusi ir gydytoja Aldona Lukoševičiūtė gražino jį gyveniman, masažuodama jo kūną. Po to elektros veiksmais, tarp 4000 ir 6,000 voltų pajėgumu, ligonis 36 kartus buvo atgaivintas.

Dabar Jonas Kvantas gyvas ir sveikas.

New York. — Respublikonų partija pripraše, kad apsiimtų į Kongresą kandidatuoti (būti Powellio oponentu) Lucille Picket Williams. Ji apsiėmė, bet nesitiki, kad galės ką laimėti. Rinkimai įvyks balandžio 11 d.

Washingtonas.—Jau antras mėnuo, kai JAV jaučiamas sulėtėjimas pramonės gamyboje.

Maskva. — Į Tarybų Sąjungą atvyko amerikietis respublikonų lyderis Richard Nixon.

Gina bombų sėjimą ant Šiaurės Vietnamo

Nashville, Tennessee. — Kovo 15 dieną čia lankėsi prezidentas Johnsonas ir sakė kalbą valstijos seimelio posėdyje. Prezidentas gynė savo politiką Vietname; jis gynė amerikinių bombų sėjimą ant Šiaurės Vietnamo, bet tuo pačiu kartu sakė, kad norįs taikos!

Prezidentas pranešė, kad ambasadorius Lodge pasitraukia iš savo posto Vietname, o jo vieton paskirtas profesionalinis diplomatas Elsworth Bunker, 72 metų amžiaus.

Be to, prezidentas prisipažino, kad jis vyksiąs porai dienų į Guam salą, Pacifike, kur tarsis su karo strategais ir su t. v. Pietų Vietnamo premjeru-diktatoriuku Ky.

Prezidento kalbos tonas buvo labai liūdnas.

Niujorkas. — 79 mokytojai, kurie buvo pasitraukę iš tarnybos dėl to, kad bijojo ilgiau mokyti East Bronkso vidurinėje mokykloje, grįžo atgal į tarnybas.

Ispanijos falangistai puola dvasininkus

Iš Ispanijos pranešama, kad kovo 10 d. Madrido prokuroras pareikalavo nuteisti ketverius metus ir du mėnesius kalėti kunigą Viktorą Manuelį Arboloa, kaltinamą "įžeidus" falangistinį generolo Franko "nacionalinį judėjimą"--vienintėlę oficialiai leistą politinę partiją Ispanijoje. Apie tai praneša iš Madrido Reutherio agentūros korespondentas.

Franko režimą "įžeidžiąs" Arboloa straipsnis buvo išspausdintas pernai birželio mėnesį žurnale "Signo" —Ispanijos "katalikų veikimo" jaunimo organizacijų organe.

Kovo 9 d. Ispanijos katalikų bažnyčios vadovai atleido šio žurnalo redaktorių ir paleido redakcinę kolegiją už praėjusią savaitę išspausdintą redakcinį straipsnį apie katalikų ir komunistų santykius.

Represijos prieš kunigus ir katalikų spaudos organus išduoda, kad valdantieji Madrido sluoksniai vis labiau būkštauja dėl tvirtėjančios plačiųjų darbo žmonių katalikų masių veiksmų vienybės, joms kovojant prieš generolo Franko režimą.

Prieš 50 metų gyvenau Worcesteryje. Sujaudintas telegrafinių žinių, nuskubėjau į Bostoną, galvodamas, gal ten jie turi daugiau duomenų. Neturėjo.

Įžymiausias lietuvių socialistų veikėjas ten tuomet buvo **Mykolas Plepys** (jau seniai miręs). Su juo ir su Juozu Balčiūnu, dabartiniu Šarkiūnu, atmenu, praleidome keletą valandų, diskutuodami, kas bus. Į Rusiją vykti negalvojome, o dėl to, "kaip laikytis," nusitarėme sekti kapsukinę liniją.

Jei kas tuomet mudviem su J. Šarkiūnu būtų pasakęs, kad praėjus 50 metų, mudu dar būsime gyvi ir darbuosimės, nežinau, kuo mes tokį pranašą būtume išvadinę...

Mao valdąs Cantoną

Iš Pekino ateina žinios, kad didmiestį Cantoną pagaliau užvaldė Mao Tse-tungo šalininkai. Jie tai padarę su kariuomenės talka.

Skebiama, kad visa Kvantungo provincija, kurios sostinė yra Cantonas, taip pat pateko į Mao Tse-tungo kontrolę.

GAUS AMERIKINIŲ GINKLŲ

Washingtonas. — Prezidentas Johnsonas užtikrino Pietų Korėjos premjerą Čunga Il Knoną, kad Amerika duos Pietų Korėjai užtenkamai moderniniu ginklu, kad jos kariniai daliniai galėtų gerai kariauti Pietų Vietname.

Čungas šiuo tarpu vieši Amerikoje ir jis buvo šiltai priimtas Baltuosiuose Rūmuose Washingtone.

GENEROLAI PRIEŠ LAISVĘ

Saigon, Pietų Vietnamas. — Pietų Vietnamo generolų klika, kuri, su JAV pagalba, valdo dalelę šios šalies, pareiškė, kad ji nesutinka su Steigiamojo seimo tarimais suvaržyti karininkams laisvę šalį valdyti.

Laisvai keliausim į Albaniją

Washingtonas. — JAV vyriausybė pranešė, kad nuo dabar amerikiniai piliečiai turės pilną laisvę keliauti į Albaniją, jei toji šalis juos priims.

Ligi šiol įvažiavimas į Albaniją amerikiečiams buvo draudžiamas. Albanija yra "Kinijos sferose". Kitais žodžiais: jos valdžia eina iš vien su Mao Tse-tungu, ir labai puola Tarybų Sąjungą.

Į Kiniją amerikiečiui išvažiavimas dar vis tebėra mūsų vyriausybės draudžiamas.

Benediktė—už vokiško princo

Kopenhagenas, Danija.—Karalaitė Benediktė pasižadėjo vokiečiui "princui Richard Casimir Karl August Robert Zu Sayn Wittgenstein Berleburg" (nenusilaužkite, gerb. skaitytojau, liežuvio beskaitydami princo pavardę). Praėjusio karo metu Danija buvo vokiečių okupuota ir žiauriai traktuojama.

Washingtonas. — Šią savaitę prez. Johnsonas lėks į Guam salą (Pacifike) tartis su gen. Westmorelandu, su ambasadorium Lodge apie karo strategiją Vietname. Su prezidentu lėks ir Ruskas, ir MacNamara.

Senatas užgyrė konsularinę sutartį su TSRS

Washingtonas. — Pagaliau, po ilgų debatų ir įsikarščiavimų, JAV senatas užgyrė konsularinę sutartį su Tarybų Sąjunga. Tai buvo kovo 16 dieną.

Balsavime senatoriai pasiskirstė šitaip: už sutartį —66 balsai, prieš—28. Vadinasi, sutartis gavo tris balsus daugiau negu reikėjo.

Balsavimas buvo atliktas vardošaukiu. Abudu niujorkiškiai senatoriai — Javits ir Kennedis — balsavo už sutartį; abudu respublikonai — Illinojaus valstijos senatoriai—Percy ir Dirksen — taip pat balsavo už sutartį.

(Įdomus dalykas: lietuviškieji "veiksniai" apipylė abudu Illinojaus valstijos senatorius prašymais, kad nebalsuotų už sutartį, bet "veiksnių" apaštalas, senatorius Doddas iš Connecticut valstijos, tyrinėjamas už kažkokias primetamas jam žulikystes, patenkino "veiksnių" prašymus ir balsavo prieš prezidento Johnsono pasiūlytą sutartį, šis neaiškus "politikierius" balsavo taip, kaip "vaduotojai" norėjo.)

Konsularinė sutartis buvo padaryta 1964 metais, bet ji turėjo būti JAV senato ir Tarybų Sąjungos parlamento užgirta pirmiau, negu įeis į galią.

Prezidentas Johnsonas, kuris sakė, kad ši sutartis — tiltas tarp Amerikos ir Tarybų Sąjungos—vis delsė, vis bijojo siūlyti senatui, nes manė, kad jis gali tie ėmė ir nusispiovė ant jų prašymų. Tiesa, lietuviškų sutartį atmesti. Pagaliau Johnsonas įsidrąsino ir pasiūlė. Na, ir jis, prezidentas, čia laimėjo!

Pirmiausia sutartis buvo debatuojama senato užsieninių reikalų komitete. Kiek triukšmo, kiek riksmo, kiek štymo buvo prieš sutarties užgyrimą paleista! FBI direktorius Hooveris, ir Amerikos Legionas, ir išlinde iš visokių pakampių kitokie sutvėrimai rėkė, šaukė prieš sutarties užgyrimą. Net ir lietuviškų menševikų tėvelis, P. Grigaitis, išpyškino editorialą "Naujienose" prieš sutartį.

Na, ir visi šitie sutvėrimai dabar labai prastai jaučiasi, nes jie skaudžiai pralaimėjo.

Kada ji veiks?

Dabar šią sutartį turės užgirti Tarybų Sąjungos parlamentas.

Kai abiejų šalių prezidentai sutartį pasirašys, tuomet, po 30 dienų, ji įeis galion. Amerika galės atidaryti savo konsulatą Leningrade, o Tarybų Sąjunga — Niujorke ar Čikagoje. Ar abi valstybės ims ir tučtuojau tai darys, liekasi palaukti ir pamatyti.

Generolas da Costa--naujas Brazilijos prezidentas

Brasilia. — Kovo 15 dieną čionai buvo inauguruotas naujas Brazilijos prezidentas — **generolas Arturas da Costa e Silva.** Tai 22-asis Brazilijos prezidentas. Jo pavardė ilga, dėl to jis dažniausiai vartoja sutrumpintą: "da Costa" arba tik "Costa."

Po to, kai Brazilijos karininkai, su aukštosios dvasininkijos pagalba, taip pat su JAV šnipų organizacijos CIA talka, nuvertė demokratinę Brazilijos valdžią ir pastatė karininkų valdžią — dvarponių ir fabrikantų, iš tikrųjų, fašistinę valdžią, Braziliją valdė ir tebevaldo karininkai.

Naujas prezidentas tarnavęs kariuomenėje — generolu ir maršalu, vėliau buvo šalies karo ministras. Jis yra 64 metų amžiaus, ir valdžią jis perėmė iš kito generolo-diktatoriaus — Humberto Castelo Branco.

"Rinkimai" buvo atlikti fašistiniu būdu.

(Pranešimai iš Pietų Amerikos skelbia, kad Brazilijos liaudis nemiega: organizuojasi kovai už savo teises. Brazilijoje tebeveikia Komunistų partija; veikia antifašistinis frontas, kuris žada padaryti galą karininkų diktatūrai.)

J. F. Kennedžio palaikai tapo perkelti

Washingtonas. — Kovo 15 d. anksti ryte buvo perkelti prezidento Kennedžio palaikai iš laikino kapo į amžiną.

Visa tai įvyko tarytum slapta, dalyvaujant tik prezidentui Johnsonui, senatoriams Robertui ir Edvardui, taipgi jų žmonoms, na, ir, žinoma, dalyvaujant užmuštojo prezidento našlei Jaqueline Kennedienei. Visa tai buvo atlikta 7 val. ryto.

Ceremonijos buvo paprastos: grabas buvo iškeltas ir perneštas į kitą vietą Arlingtono kapinėse — ten, kur bus pastatytas Kennedžiui paminklas, gal mauzoliejus, gal kas kitas.

O senojoje vietoje, kur Kennedžio palaikai laikinai buvo palaidoti, beveik nebeliko nei jokios žymės, kad čia būtų gulėjęs JAV prezidentas kankinys: viskas gražiai išlyginta.

Amžinoji ugnis taip pat perkelta į naująją vietą.

Washingtonas. — JAV Kongresas pasamdė advokatą Bruce Bromley, iš Niujorko, kad jis gintų Kongreso žemesnįjį butą nuo Adam Clayton Powellio. Pastarasis jį skundžia, reikalaudamas, kad grąžintų jam teisę ir vėl būti kongresmanu su visomis seniority teisėmis.

Paryžius. — Prancūzija paleido jau antrą bezdžionaitę į dausas (į kosmosą). Prancūzai tai atlieka iš Saharos dykumų.

Jakarta. — Sakoma, kad Sukarnas labai sergąs. Jį kaip žinia, karininkų padiktuotas, Indonezijos parlamentas išmetė iš prezidento kėdės, kurion pasodino generolą Suharto.

Vėliausios Žinios

Maskva. — Dėl Svetlanos Alilujevos-Stalinaitės nuvykimo "Į Vakarus," žinių agentūra TASSas paskelbė tokį pranešimą:

"Užsienio spaudoje pasirodė pranešimų, kad S. Alilujeva (J. Stalino duktė) šiuo metu yra užsienyje. Ryšium su žurnalistų paklausimais šiuo klausimu TASS-as gali patvirtinti, kad S. Alilujevai 1966 metų pabaigoje buvo išduota viza išvykti iš Tarybų Sąjungos į Indiją palaidoti Tarybų Sąjungoje mirusio jos vyro — Indijos piliečio palaikų. Kiek ilgai S. Alilujeva bus užsienyje — tai jos asmeninis reikalas."

Nimitz Hills, Guamos sala. — Čia dvi dienas tarėsi prezidentas Johnsonas su Pietų Vietnamo premjeru Ky apie karo vedimą Vietname. Ky reikalauja, kad JAV praplėstų (eskaluotų) karą.

New Yorkas. — Buvęs kongresmanas Powellis žadėjo praėjusį sekmadienį atvykti į Harlemą, kur jo laukė areštas. Bet, pasitaręs su savo advokatais, Powellis į Niujorką neatvyko.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

New Yorko valstijos žmonėms proga

BALANDŽIO 4 dieną savo darbą pradės New Yorko Valstijos Konstitucinė Konvencija. Delegatai jau išrinkti. Spaudoje eina diskusijos ir įvairių partijų nusistatymo išdėstymai.

Ši konvencija turės "iškepti" New Yorko valstijai naują konstituciją. Na, o konstitucija yra svarbus dokumentas, kuriame yra išdėstomos žmonių teisės ir nusakomos valdžios organų funkcijos. Todėl labai svarbu, kad šis dokumentas būtų kuo tobuliausias.

Nereikia nė kalbėti, kad reakcinis elementas sušileęs darbuojasi konstituciją prikaišioti visokių punktų, kurie kuo labiausiai apribotų ir suvaržytų žmonių teises. Jie siekia į valstijos naują konstituciją įbrukti visokias "priesaikas," pagal kurias valdžia galėtų terorizuoti ir persekioti jai nepatinkamas politines pažiūras.

Štai kodėl, mums atrodo, labai gražų ir reikalingą darbą atlieka **Piliečių Komitetas už Konstitucines Laisves ("Citizens Committee for Constitutional Liberties").** Jis kreipia New Yorko valstijos žmonių dėmesį į reakcininkų kėslus ir ragina juos jiems užstoti kelią. Reikia skubiai spaudimą padaryti į konvencijos delegatus. Reikia, kad jie būtų iš anksto supažindinti su reakcininkų pastangomis.

Ir va tam tikslui yra išleista peticija, po kuria renkami piliečių parašai. Peticijoje reikalaujama, kad į valstijos konstituciją nebūtų brukamos jokios priesaikos (religinės, politinės, lojališkumo ir kitokios), kurių pagalba paskui žmonės gali būti persekiojami. Užtenka vienos konstitucijos nustatytos priesaikos, kurioje trumpai pasižadama, kad išrinktas pareigūnas nuoširdžiai ir ištikimai eis savo pareigas, gerbs konstituciją ir joje nustatytas žmonių teises. Reikalavimas dar kokių kitokių priesaikų, pasižadėjimų, išpažinčių, išsižadėjimų, ištikimybių neturi turėti vietos valstijos konstitucijoje.

Tik dabar reikia, kad valstijos piliečiai skaitlingai tą peticiją pasirašytų. Tegu delegatai žino, ko žmonės nori, o kam jie yra griežtai priešingi.

Mes nuoširdžiai raginame New Yorko valstijos lietuvius paremti šias labai garbingas Piliečių Komiteto už Konstitucines Laisves pastangas.

O vistiek nesutikimas yra

ŠIOMIS DIENOMIS spaudoje pasirodė labai sensacingas aprašymas susitikimo tarp prezidento Johnsono ir senatoriaus Roberto Kennedžio, kai pastarasis aną dieną sugrįžo iš Europos. Kaip žinia, senatorius labai susirūpinęs Vietnamo karo eiga ir norėtų, kad jis būtų baigtas. Ir jis, sakoma, sugrįžo su ta nuomone, jog galima karą baigti, jog vietnamiečiai yra pasirengę sėsti prie stalo ir derėtis dėl karo užbaigimo, jeigu tik būtų besąlyginiai nutrauktas Šiaurės Vietnamo bombardavimas. Tokią nuomonę senatorius išdėstęs prezidentui, pastebėdamas, kad jis savo pasiūlymus paskelbs ir viešai.

Vaje, kaip baisiai prezidentas ant senatoriaus supykęs ir pasakęs jam kad jeigu jis savo pasiūlymų neatsisakys, tai giliai pasilaidos su visa savo politine karjera! Senatorius irgi nepasigailėjęs aštrių žodžių prezidento adresu. Ir įvykęs vienas kito gerokas išplūdimas...

Gal laikraščiai tą konferenciją tarp prezidento ir senatoriaus savotiškai "pagražino," bet kad kas nors panašaus buvo, tai jau aišku. Pripažįsta prezidentas ir senatorius, kad tarp jų "pasitarimas" buvo, ale nebuvę jokio pasikoliojimo...

Labai gerai, kad senatorius Robert Kennedis vis aiškiau ir aiškiau pasisako už Vietnamo karo baigimą, prieš jo tolimesnį plėtimą, kurį dabar veda prezidentas Johnsonas. Kiekvienas balsas už taiką yra karštai sveikinamas visų geros valios žmonių.

Karas bus toliau plečiamas

TOKIA BAISI išvada daroma iš prezidento Johnsono kalbos, praėjusį trečiadienį pasakytos Tennessee valstijos seimelio susirinkime. Už karo tęsimą ir tolimesnį plėtimą jis dar kartą pakartojo visus argumentus. Taipgi pažadėjo, kad bombardavimas Šiaurės Vietnamo nebus sulaikytas.

Vadinasi, nebeliko jokių greitai taikai perspektyvų. Bet tik to ir tebuvo galima tikėtis iš šios prezidento kalbos. Juk visi praktiški militariniai žygiai paskutiniais keliais mėnesiais rodė mūsų vyriausybės politikos gaires tolyn nuo taikos. Visi, net ir švelniausi pasiūlymai, kuriuos padarė Jungtinių Tautų sekretorius U Thant ir senatorius Robert Kennedis, buvo beceremoniškai pasmerkti ir atmesti.

Kai taip dalykai stovi, balandžio 15 dieną ruošiamos visos šalies mastų prieškarinės demonstracijos įgauna dar didesnę svarbą. Taip pat labai laiku buvo šiomis dienomis paskelbtas 6,700 profesorių ir mokytojų iš visų Amerikos kampų reikalavimas, kad karas būtų nutrauktas. Tiesa, prezidentas nekreipia dėmesio į šį švietėjų balsą, bet jis vistiek labai svarbus, nes, viena, parodo, kaip į karą žiūri mūsų inteligentija ir, antra, padeda Amerikos žmonių mobilizavimuisi už taiką.

Kas ką rašo ir sako

IŠSIGANDĘ KOMUNISTŲ

Clevelando smetonininkų "Dirva" (kovo 8 d.) dejuoja:

POLITINIS ATOSLŪGIS Europoje, kalbant apie šaltąjį karą, nei kiek nesumažino komunistinės infiltracijos pastangų. Tos pastangos nesiriboja Europa, o yra globalinės. Ar tai bus darbininkų unija kurioje P. Amerikos valstybėje, ar kuri arabų kiltis, kurstoma sukilti, visur rasi komunistų agentus, lėšomis ir įtaigojimais veikiančius suiriutei kelti.

Gi Amerikoje kilusios diskusijos dėl CIA veiklos ir studentų organizacijų finansavimo kaip tik išėjo komunistų naudai, kuri kaip tik siekia savo kontrapriemonėmis užkirsti kelią nepaliaujamai komunistų infiltracijai ir visų progų išnaudojimui savo naudai.

GRAUDUS PAMOKSLAS WASHINGTONUI

Menkiausias šaltajame kare atoslūgis labai nervuoja mūsų brolius Kristuje Chicagoje. Jų "Draugas" (kovo 7 d.) drebančiu balsu šaukia į Washingtoną:

"Pataikavimai ir nuolaidos Sovietų Rusijai gali privesti Ameriką prie liūdnų išdavų.

Svarbiausia yra kongreso bei jo vadovų pareiga žiūrėti, kad Amerika nebedarytų jokių nuolaidų komunistams, kad nesustotų moderninti ir stiprinti krašto saugumo ir gynybos sistemą, kad nebesileistų į sutartis su savo priešais, pirmoj eilėj Sovietų Rusija..."

Keisti tie mūsų klerikalai: jie dar vis nesupranta nė to, kad jų balsas tereiškia tiek, kiek—staugimas prieš mėnulį. Tuo tarpu kiekvienas rimtai galvojantis žmogus šiandien sveikina kiekvieną tarptautinių santykių pagerėjimą, o pirmoje vietoje santykių tarp Amerikos ir Tarybų Sąjungos. Tik didžiausia nelaimė, kad šiandien Vietnamo karas tuos santykius drumsčia ir neleidžia kraštams ir tautoms dar labiau suartėti.

IR JĖZUS JAU PASISLĖPĘS NUO JŲ

Didelis, matyt, klerikalų galvočius P. P. Činikas klausia: "A Jėzus pasislėpė nuo mūsų?" Ir atsako, kad tik Jėzus kažin kur iš mūsų tarpo dingo, bet nebesimato nė šventųjų.

Ir savo pamokslą tikintiesiems jis baigia tokia baisia proklamacija:

"Jei Kristus yra dingęs iš mūsų gyvenimo, tai pasiklauskime, kodėl jis išnyko iš mūsų gyvenimo? Eikime kartu su Kristum per šias ateinančias dienas, darykime atgailą ir, kai Velykų išvakarėse bus atidengti bažnyčių stovylos ir kryžiai, mums atsivers naujas gyvenimas. Pasislėpęs Kristus vėl turės savo dalį mūsų gyvenime."

Čia didelis nesusipratimas: jei Kristus yra pasislėpęs, tai kaip galima su juo kartų eiti? Pirma reikėtų jį susirasti. Galvočius Činikas, matyt, apie tai nepagalvojo.

O kaip jį susirasti? Visų pirma reikia žinoti, kodėl jis nuo "Draugo" ir "Darbininko" redaktorių ir prelato Balkūno pasislėpė. Kiek mums žinoma, tai šiandien Kristui baisiai nepatinka Vietnamo karas ir nekaltų žmonių kraujo liejimas, už kurio dar didesnį išplėtimą sušilę agituoja šitie redaktoriai.

Tą tiesą berods yra pripažinęs ir popiežius Paulius VI. Jis nekartą yra pataręs tikintiesiems susigrąžinti Kristų, meldžiantis ir darbuojantis už karo baigimą. Todėl ir reikėjo lietuvius tikinčiuosius karštai paraginti, kad per vellykas jie karštai pasimelstų už karo baigimą, už taikos atsteigimą. Reikėjo paraginti pradėti ieškoti Kristaus su ruošimusi dalyvauti balandžio 15 d. būsimosiose prieškarinėse demonstracijose.

Ot ko šiandien reikia mokyti tikinčiuosius. Deja, tokiam mokymui vietos nėra minėtuose laikraščiuose. O tai baisu ir labai bloga.

KODĖL JIS NEBANDĖ SUSIRASTI TĖVYNĘ?

Sutinkame, kad Bernardas Brazdžionis, kuris šiomis dienomis atšventė savo 60-ąjį gimtadienį, turi nemažą poetinį talentą. Tik gaila, kad jis tą savo talentą be pasigailėjimo žlugdo, tarnaudamas lietuvių tautos priešams, liaupsindamas "veiksnių" šmugelį.

Jo nelaimė, aišku, prasidėjo, kai jis bėgo iš Lietuvos. Bet vietoje tą klaidą atitaisyti, jis vis giliau ir giliau klampojo į tą savo tautos priešų vedamą "laisvinimo" raketą.

Netenka abejoti, kad poetas kadaise labai mylėjo savo tautą ir, jos netekęs, labai blogai jautėsi.

O gal dar ne per vėlu susiprasti ir paieškoti kelio atgal į tėvynę?

Nežinia, gal kartais poetas apie tai ir pagalvoja...

ARGI TIESA?

Chicagos menševikų laikraštis sužinojęs, kad Valerija Tysliavienė, "Vienybės" leidėja, pas prelatą Joną Balkūną atlikusi labai didelę išpažintį. Tai pasigyręs pats Balkūnas Los Angeles mieste. Jis pasakęs:

"Ji po paskutiniojo Lietuvoje pasisvečiavimo tuojau aplankiusi prelatą Balkūną. Jos akyse buvusios ašaros, ir pasakojusi, kaip mieli esą Lietuvos žmonės, kaip jie geri lietuviai ir kaip jie rusinami—nutautinami."

Nesinori tikėti, kad Valerija būtų šitaip apsimelavusi.

Redakcijos atsakymai

Broniui S.—Jūsų straipsnelis "Šimtas metų" silpnokas, nepasinaudosime. Vistiek ačiū.

SKAITYTOJŲ BALSAI

Apie ilgus ir trumpus raštus

Pastebėjau, kad ir praėjusiame "Laisvės" šėrininkų suvažiavime buvo kelta ir diskusuota "ilgų ir trumpų" raštų klausimas. Rodos, kad toks klausimas neturi teigiamos vertės. Straipsnio ilgumas priklauso nuo to, apie ką autorius rašo, kiek medžiagos ir visuomeninių klausimų jis nori nušviesti. Raštas negali būti per ilgas, jei jis visuomeniškai naudingas. Pavyzdžiui, "Laisvėje" tik ką tilpęs ir ėjęs per kelis laikraščio numerius, Lauryno Kapočiaus raštas, "Vytautas Montvila", priklauso ilgų straipsnių kategorijai, bet norėtum, kad jis būtų dar ilgesnis. Autorius jame aprašo ne tiek individualų Montvilos gyvenimą, kiek anometo Lietuvos revoliucinių moksleivių veiklą. Tuo klausimu ir visa knyga nebūtų perdaug.

Tiesa, pasitaiko vienas kitas rašinys, kad ir trumpas, bet ištęstas frazėmis ir visuomeniškai nereikšmingais pasakojimais, pagyrais — pasidaro "ilgas". Tad reikėtų diskusuoti ne raštų ilgumą, bet jų **vertingumą.**

O gal "Laisvės" šėrininkai galvojo tik apie ilgas korespondencijas. "Laisvės" ir "Vilnies" korespondencijose būna trūkumų ir nenuoseklumų. Kai kurios būna perdaug protokoliškos, kitos vietinėmis detalėmis ištęstos, bet mažai pasakančios bendram skaitytojui. Tokių klaidų darome visi, kurie rašome iš savų kolonijų veiklos. Dviejų špaltų korespondencija vienam parengimui — jau gana ilga.

Vaizduokimės, kad skaitome ilgą korespondenciją, kuri būtų sekamais pavyzdžiais parašyta. Jos autorius rašo eigą įvykusio koncerto. Vieton rašyti tiesiai apie visuomeninę koncerto reikšmę, reporteris prirašo arti pusę špaltos įvadui. Čia jis pasakoja, kad jau pribuvo garsi solistė, kad publika jos laukė. Pasako, kad dainuos vietinis choras, kad jau tokia ir tokia valanda, kad gaspadinės duos "kalakuto ir dešrų" pietus, o pietų kaina pritaikyta prie savo publikos — koncertinė programa bus rinktinė.

Apie koncertą dar nieko. Sakysime, rašėjas susivokia ir mums rašo, kad dabar "viską padėsime į šalį ir kalbėsime apie koncertą". Skaitome — ir čia dar ne koncertas. Reporteris mum pasakoja, kad publika gausiai renkasi, kurie nesutilps, garbingai valgys su programos dalyviais. Svečiai sėda ant sulankstomų kėdžių. Pakartoja, kad solistė jau atvyko. Reporteris gražiai piešia solistę, kai ji pasirodė estradoje, kad ji, dar vis ne dainavimu, bet gražia išvaizda, savo lieknumu, plaukų spalva ir šypsena jau sužavėjo publiką.

Tokių gražumynų jau perskatėme virš špaltos, o apie koncertą dar vis nieko nežinome. Nežinome, koks buvo choro ir solistės dainų repertuaras. Nežinome, kokių poetų ir kompozitorių kūrinius choras ir solistė atliko. Tik sužinome, kad koncerto reporteris jau yra antros špaltos viduryje. Jis jau nori rašyti "trumpai," tai vėl mums pasakoja, kad įvardinti, kokius kūrinius koncerto artistai atliko — "užimtų daug vietos." Šie pavyzdžiai mums parodo, kad būna "daug parašyta, bet mažai pasakyta".

Tad ir mums, korespondentams, reikia galvoti, kad perdėtos datalės, smulkmenos sumenkina mūs raštus. Žinokime, kad mes rašome ne tik savos kolonijos skaitytojams. Priešingai, juk savieji patys dalyvauja parengime — jie mato ir girdi parengimo smulkmenas geriau, negu bile reporteris jas gali aprašyti. Mes turime rašyti, kad korespondencija būtų patraukli, informacinė skaitytojui, kuris nedalyvauja parengime.

Žinoma, mes, korespondentai, gauname kritikos ir už praleistas "smulkmenas" — kartais ir redakcijos mus korektuoja. Vietiniai kolonijų parengimų veikėjai, ypač moterys, kurios gamina maistą, kepa pyragus ir dažnai aukoja, —bara mus, kad jų vardai būna praleisti karespondencijose. Ir skaitytojai kartais pasako: "Aš gyvenu Čikagoje — man nesvarbu, kurios moterys St. Petersburge ar Miamyje gamina maistą, kepa pyragus".

Imkime šį klausimą iš kitos pusės. Reikia pripažinti, kad mūs moterys, kurios karštoje virtuvėje gamina maistą organizacijos parengimui ir dažnai aukoja — **atlieka visuomeniską darbą.** Jų darbas nėra ir grynai tik lokalinis. Virtuvės darbas veik išimtinai daro pelną organizacijai. Paskiaus tas pelnas aukų formoje tenka pažangiai apšvietai. Kas metai "Laisvės ir "Vilnies" išlaikymui reikia sukelti tūkstantiniai fondai. Tai moterys, kurios ne gražiomis prakalbomis, bet savo darbu virtuvėse, daugiausia prisideda prie to visuomeniško darbo — pažangios spaudos išlaikymo.

Todėl mūs spaudos skaitytojai turėtų būti tolerantiški, kai randa korespondencijose eilę darbščių moterų ir vyrų pavardžių.

Ramstis

ŠIŲ DIENŲ CEMENTAS

Dabartinis cementas pirmiausia buvo pagamintas anglo Joseph Aspdino 1824 metais. Reiškia, visai neseniai.

Betgi yra mūrinės liekanos iš senosios Graikijos ir Romos laikų. Tais laikais "cementą" gamino iš visai skirtingų medžiagų. Graikai gamino maišydami kalkes su jūrinių gyvūnų lukštais, romėnai—su vulkanų pelenais, ir t. t.

LIETSARGIS

Bendrai lietsargiai yra tik apie šimto metų amžiaus. Moteriški įvairių spalvų — apie 75 metų.

Pirmieji "lietsargiai" pasirodė Italijoje prieš 400 metų. Bet buvo turčių apsauga nuo saulės spindulių, o tik vėliau pritaikė juos ir nuo lietaus.

Prancūzijoje jie pasirodė 1680 metais, kiek vėliau—ir Anglijoje.

Tysliavos eilėraščių rinktinė

Literatūros leidykla "Vaga," Vilniuje, neseniai leido poeto Juozo Tysliavos poezijos rinktinę — **"Nemuno rankose."** Tai gražiai išleista nedidelio formato 250 pusl. knyga, kurią parūpšė redakcinė komisija iš rašytojų A. Baltakio, Ed. Mieželaičio ir A. Venclovos. Įvadą ir paaiškinimus parašė T. Lietuvos rašytojas V. Galinis. Ilgoka 25-ių pusl. Įžanga parašyta labai rūpestingai ir objektyviai. Ją perskaitęs matai visą Tysliavą su jo stiprybėmis ir silpnybėmis, o jis jų turėjo abiejų. Įžangos pabaigoje skaitome:

"Savo kūryba J. Tysliava įnešė nemaža naujo į anometų lietuvių poezijos raidą. Pagrindiniai jo lyrikos kūriniai pasirodė tuo metu, kai visai lietuvių poezijai toną davė K. Binkis, B. Sruogos, V. Mykolaičio-Putino ieškojimai. Nors visuomenėje ir neprilygdamas savo reikšmingumu žymiausių amžininkų kūrybai, J. Tysliavos lyrika suvaidino svarbų vaidmenį lietuvių poezijos atsinaujinimo kelyje vadinamoje pomaironinėje gadynėje. J. Tysliava nesusilaukė tiesioginių savo pasekėjų, bet jo kūryba darė tam tikrą poveikį ano meto lietuvių poezijos raidai, stiprindama joje gaivališką lyrizmą, urbanistinius motyvus, laisvą nesuvaržytą išraiškos būdą. Geriausieji J. Tysliavos poezijos kūriniai ir šiandien ne tik įdomus literatūros istorijos faktas. Laikų dulkės nepajėgė nustelbti jų jaunatviško žavumo ir gaivumo."

Apie J. Tysliavos kūrybą, telpančią šiame rinkinyje, tikriausiai parašys Lietuvos poetai. Aš nesu poetas, tad ir nesiimu jos nagrinėti.

Šio leidinio, girdėjome, p. V. Tysliavienė gaus iš Lietuvos didesnį kiekį, tad norintieji galės iš jos nusipirkti.

Dr. A. Petrika

Žmonių gyvenimo namai

Dabar turime miestus, miestelius ir kaimus su įvairiais gyvenimui namais ir patogumais. Gilioje senovėje to nebuvo. Dar prieš 100 metų Balkanų pusiasalio gyventojai, pavergti turkų, neturėjo rakandų. Jų vienoje pusėje molinės grindys buvo aukščiau, kaip kitoje. Aukštesnioji pusė tarnavo vietoje stalo, lovos ir suolų. Sėdėdavo ant savo sukryžiuotų kojų.

Pirmieji žmonių gyvenamieji namai buvo arba urvas, arba medyje "lizdas." Vienur tas gelbėjo apsisaugoti nuo draskūnų žvėrių, kitur nuo—šalčio.

Moderniškesnius gyvenimo namus pradėjo statyti daug vėliau. Ir tai vienur anksčiau, kitur vėliau. Tai buvo gyvenvietės (kaimeliai), o vėliau miestelėliai ir miestai). Visi jie buvo apvedami įtvirtinimais, kad apsisaugoti nuo žvėrių ir kitų žmonių.

Pittsburgh, Pa.—Čia mirė buvęs Pittsburgho miesto majoras Thomas J. Gallagher, sulaukęs 83 metų amžiaus.

Rojus Mizara

"Chicagos lietuvių istorija"

(Tęsinys)

Šitų žodžių rašytojui teko vieną žiemą (bene 1923-1924 metais) šeštadienių popiečiais mokyti tokioje mokyklėlėje lietuvių kalbos vaikus, kurių tarpe buvo šių dienų žymus solistas **Algirdas Brazis** ir įžymi muzikė-veikėja **Ona Šimkutė - Petrutienė.** Nesakau, kad be minėtos mokyklėlės jiedu nebūtų mokėję lietuvių kalbos, bet sakau, jog mokyklėlė jiems dikčiai padėjo.

Čikagoje augusi p-lė Bigeliūtė (vėliau Dauderienė) rūpestingai mokė vaikus dainuoti lietuviškas daineles. Būdavo, kai įvykdavo vaikų koncertai, tai salės lūždavo nuo publikos. O, koks buvo gražus ir brangus tasai epizodas mūsų kultūriniame gyvenime!..

Pridėti galima dar ir tai: toje pačioje mokyklėlėje, kur aš mokiau, vėliau lietuvių kalbą vaikams dėstė vilnietis V. Rudaitis; tarp kitų vaiku ten mokėsi ir **Ieva Paulėkiūtė, dabartinė Rockefellerienė.**

Tos mokyklėlės veikė per kelerius metus.

Nemanau, kad istorijos autorius tą puikų mūsų kultūrinio darbo epizodą tvčia apleido nepaminėjes. Veikiausiai tai buvo dėl stokos apdairumo, įsigilinimo į pažangiųjų lietuvių pastangas iskiepvti į jaunus žmones lietuvišką žodį ir liaudies dainos meilę.

V

"Čhicagos Lietuvių istorijoje" yra dalykų, dėl kurių tenka sustoti ir padarvti autoriui rimtų pastabų. Tai dalykai, liečią pažangiuosius lietuvius ir jų organizacijas bei pavienius asmenius. Ir aš čia nebandysiu blusinėti kiekvieną autoriaus tartą sakinį (dažnai neteisingą) apie mūsų spaudą bei draugijas. Paimsiu tik kai kuriuos, aiškiai kyšojančius, tarytum besiprašančius, kad būtų tartas viešas žodis jiems patikslinti.

Pirmiausia: p. Ambrose, kai jis rašo apie kunigus, apie jų biznį, rašo taip pagarbiai, taip nulenkdamas galvą, kad net koktu! Bet kai jis taria žodį apie pažangiųjų lietuvių judėjimą, tai taria tokiu tonu, kokį naudoja P. Grigaitis "Naujienose," rašydamas editorialus apie komunistus.

A. Ambrose pasakoja apie Prano Eidukevičiaus-Baranausko lankymąsi Amerikoje (puslp. 172). Rašo, būk Eidukevičius, atvykęs 1909 metais, išbuvo iki 1914 m. Ištikrųjų, jis dviem atvejais čia buvo per tą laikotarpį atvykęs.

Atvykęs 1909 metais, pažinko aukų Lietuvos revoliuciniam judėjimui, grįžo Lietuvon. Tada Lietuvos socialdemokratų partijos vadovai ir vėl jį siuntė, kad ir vėl prašytų aukų.

Knygos autorius nuo savęs prideda: "Neteko pastebėti kiek aukų (Eidukevičius) surinko ir ką sušelpė." Ką gi šis pasakymas reiškia? Ar tai nemetimas šešėlis ant Eidukevičiaus, kuris jau seniai mirė, ir kurio knygos autoriui, be abejonės, nieko blogo nėra padaręs? Kiekvienam aišku: Eidukevičius grįžo į Lietuvą karo metu su partijos vadovais atsiskaitė, ir nieks niekad jam jokio priekaišto dėl to nepadarė!

Toliau—dar blogiau.

Rašo A. Ambrose ir apie Amerikos lietuvių darbininkų labai gerbiamą veikėją Juozą Šukį (puslp. 179). Šukys pirmojo pasaulinio karo metu, kaip "Kovos" administratorius, buvo areštuotas už atspausdinimą antikarinio lapelio. Jis buvo teistas, ir atsėdėjo šešius mėnesius kalėjime, o vėliau abudu su žmona Juzefa Benesevičiūte išvyko į Tarybų Sąjungą ir apsigyveno Minske, kur jis buvo visų labai gerbiamas ir mylimas.

Ponas Ambrose suranda, jog Minske J. Šukys "nesidžiaugė": "Buvo įtartas 'priešpartijine dvasia' (?!— R. M.) ir mirė apsivylęs, paniekintas."

Šukys mirė kankinio mirtimi

Kai vokiškieji fašistai 1941 m. įsiveržė į Minską, jie pagrobė J. Šukį ir jį žiauriai nukankino! Ir apie tai vėliau buvo rašyta spaudoje, — kas norėjo, galėjo matyti. Kodėl to "nematė" "Chicagos lietuvių istorijos" autorius?

Kai apie tokį žmogų, kaip Juozas Šukys, panašiu piktu tonu rašo P. Grigaitis, suprantamas dalykas: "Naujienų" redaktorius serga anti-komunistine liga ir dėl to jis jau nebegali, rašydamas apie juos, susivaldyti. Bet kodėl taip daro p. Ambrose?!..

VI

Knygoje randame pasisakymų ir apie pažangiąsias lietuvių organizacijas, bet aš čia noriu pakalbėti tik apie tai, kaip knygos autorius traktuoja 1930 metais Čikagoje įvykusį Susivienijimo Lietuvių Amerikoje skilimą.

Skilimas, vadinasi, įvyko prieš arti 37 metus. Metas pamiršti tuos aistringus įkarščius, kurie buvo ten pasireiškę. Laikas, rodos, turėjo užgydyti tas žaizdas; reikėtų rašyti apie tą įvykį objektyviai, taip, kaip buvo.

Bet ne!

Knygos autorius čia vaidina prokuroro, policmano ir teisėjo rolę: jis smerkia komunistus, užuot aprašęs dalykus kaip istorikas turėtų aprašyti: bešališkai, gražiai, taikliai, faktiškai.

Apie SLA, kurį tautininkai su savo talkininkais suskaldė, ponas Ambrose rašo dvejose vietose — pslp. 97 ir 112-113. Susipažinkime su jo "istorija."

"Griaujamasis komunistų darbas pasiekė savo viršūnės 1930 m..., kai jų keliamas triukšmas buvo sustabdytas policijos pagalba, iš 487 delegatų buvo pasišalinę **180.** Jie padarė atskirą seimą ir iškėlė SLA bylą... Teismas jų skundą atmetė, bet komunistai ištraukė apie 3,000 SLA narių ir padarė kelioliką tūkstančių dolerių nuostolių (pulsp.97).

112-113 puslapiuose skaitome, jog, girdi, 1930 m. komunistai bandė pagrobti į savo kontrolę Susivienijimą Lietuvių Amerikoje... "Tų metų birželio 19 d. Chicagoje posėdžiavo 36-tas SLA seimas. Seimo daugumas suprato komunistų kėslus ir jiems pasipriešino. Atėjus policijai, komunistai išėjo iš salės.

Komunistai ir jų politikai pritariantieji 208 delegatai nuėjo į Meldažio svetainę ir ten padarė užuomazgą šiam susivienijimui (LDS)..."

Kas taip istoriją rašo?!

Ant komunistų gali širsti, kiek tik nori, bet ir širsdamas, asmuo privalo valdytis, ypatingai atsižvelgiant į tai, jog seimas buvo ne vakar, o prieš 37 metus. Autorius paklysta tarp trijų medžių: Viename puslapyje jam rodosi komunistai seime turėję 180 delegatų, o kitame jau 208!..

Kokius SLA nuuostolius komunistai padarė, ištraukdami iš Susivienijimo "apie 3,000 nariu"? Istorijos autorius skelbia "keliolika tūkstančių dolerių." Atrodo, jis bus net ir skaitęs. Gi iš tikrųjų tame pačiame seime Vitaitis ir Bagočius iš tribūnos rėkė, kad, išeidami iš SLA, "komunistai" praturtino organizaciją!. **Panašiai po to seimo rašė ir "Naujienos."**

Praturtino taip, kad tūkstančiai žmonių, ilgai priklausiusių SLA mokėjo ten pinigus, nieko už juos negaudami, ir, kai jie organizaciją paliko, paliko ir savo sumokėtus pinigus.

Šiuos žodžius rašantysis, pavyzdžiui, buvo įstojes į SLA 1916 metais; mokėjo jis ten nemažai. O 1930 metais, išeidamas iš SLA, viską jam paliko. Kiti mokėjo po daugiau. Pasitraukdami, nariai paliko SLA daug daug tūkstančiu dolerių. Tokie buvo SLA "nuostoliai" ponas Ambrose!

O visai, kas po to atsitiko su SLA?

1930 m. jis turėjo apie 22,000 narių. Kada gegužinė klika suskaldė 34-ąji seimą, apie 3,000 narių iš ten pasitraukė ir įstojo į Lietuvių Darbininkų Susivienijimą, knygos autorius tvirtina, SLA vadovai "išvedė Susivienijimą į aiškų ir tvirtą gyvavimo kelią"... Koks gi jau ten gali būti "aiškus" ir "tvirtas" tas kelias. **jei SLA taip baisiai mažėja narių skaičiumi?!**

1930 metais po skylimo SLA buvo apie 19,000, o šiandien jis teturi tik apie 10.000 nariu! Kur čia tas tvirtumas? Kas metai narių skaičius mažėja ir mažėja, nors salygos jam augti yra milžiniškos.

Jei 1930 metais fašistuojantis elementas nebūtų SLA suskaldęs, dristu tvirtinti, šiandien galėtume džiaugtis 50,000 narių skaičiumi!

Autorius rašo, jog seime komunistų "keliamas triukšmas buvo sustabdytas policijos pagalba" (puslp. 97). O puslp. 113 sako: "Atėjus policijai, komunistai išėjo iš salės..."

Vienur policija komunistus stabdė, kitur komunistai, pamate policiją, patys bėgę iš salės. Kur logika?

(Bus daugiau)

● Teležiūrovus pradžiugino elektrovakuminių prietaisų gamykla. Paskutinė jos naujovė — dideli kineskopai. Televizoriaus ekranas padidės iki 65 centimetrų.

Kova su staigia mirtimi

Didelė dalis staigiai mirusių žmonių galėtų būti išgelbėta, laiku jiems suteikus pagalbą.

Gyvybės šaltinis — deguonis. Deguonis kvėpavimo takais pasiekia plonųjų kraujagyslių sieneles, per kurias patenka į kraują. Širdis toliau transportuoja deguonį iki organų ląstelių, kur jis dalyvauja cheminėse reakcijose. Sutrikus pagrindiniams deguonies transportavimo varikliams kvėpavimui arba širdies veiklai (arba abiems kartu), — organizmas pereina į savotišką minimalios gyvybinės veiklos būklę. Ši būklė vadinama klinikinės mirties periodu. Tačiau šiame periode organizmas dar nėra miręs. Kiekvienas organas dar nėra miręs. Kiekvienas organas klinikinės mirties būklėje išgyvena tiek, kiek jam leidžia deguonies rezervai.

Pirmiausia miršta galvos smegenų žievės nervinės ląstelės, kadangi šiame organe vyksta nepaprastai gyva medžiagų apykaita. Čia deguonies atsargos sunaudojamos žymiai greičiau, greičiau susikaupia ir nuodingi medžiagų apykaitos produktai.

Klinikinės mirties periodas trunka 5-7 min. — tiek, kiek gali išgyventi smegenų žievės ląstelės, nebegaudamos deguonies iš kraujo.

Po šio periodo seka biologinė mirtis. Šioje būklėje dar kartais pavyksta atstatyti kraujo apykaitą ir kvėpavimą. Toks atgaivintas žmogus dar gyvena keletą valandų, kartais keletą parų, bet paskui vis tiek neišvengiamai miršta, nes smegenų žievės ląstelės nebeatgaivinamos.

Todėl pagalba, staiga mirus žmogui dėl įvairių nelaimingų atsitikimų (sunkaus nukraujavimo, uždusimo, paskendimo, nudeginimo, nušalimo, apsinuodijimo, elektros iškrovos) bei širdies kraujagyslių ligų, turi būti kuo skubiau suteikiama, nes greičiau kaip per 5-10 minučių greitoji pagalba negali atvykti, ir tai didesniuose miestuose, o ką jau bekalbėti, kai nelaimė įvyksta nuošalioje vietovėje.

Gaivinimui turi vadovauti vienas, su šiuo darbu susipažinęs, asmuo. Buityje dažniausiai šios taisyklės nesilaikoma. Kiekvienas gaivintojas siūlo savo priemones (neretai priešingas viena kitai), kyla ginčai, prarandomos brangios sekundės.

Pirmiausia reikia nustatyti, ar dar plaka nukentėjusiojo širdis, ar jis jau miręs. Nustojus plakti širdžiai, nukentėjusiojo veidas būna ryškiai išblyškęs arba su melsvu atspalviu, galūnės suglebusios, kūnas nejautrus. Nutrūkus širdies veiklai, nebus pračiuopiamas pulsas stambiųjų kraujagyslių projekcijoje ties miego, poraktikaulio, žąsto arterijomis. Be to, praėjus minutei po širdies sustojimo, vyzdžiai bus platūs.

Nustačius staigią mirtį, tuoj pat reikia pradėti nukentėjusįjį gaivinti — pradėti netiesioginį širdies masažą.

Nukentėjusysis paguldomas ant nugaros, geriausia ant kieto pagrindo (žemė, grindys, suolas, kieta lova), atsegama apykaklė, diržas, apnuoginamas liemuo. Teikiantysis pagalbą atsistoja (arba atsiklaupia) prie dešinio nukentėjusio šono, pasilenkia virš jo. Viena plaštaką maksimaliai atlenkiama per riešo sąnarį į viršų ir uždedama apatinio krūtinkaulio galo srityje. Kita plaštaka uždedama ant pirmosios. Rankomis krūtinės ląsta suspaudžiama. Kadangi klinikinės-mirties periode, nusispus raumenų tonusui, krūtinės ląsta pasidaro labai paslanki, be pastangų galima priekinę jos sienelę įspausti 3-4 centimetrus. Tokiu būdu širdis suspaudžiama tarp krūtinkaulio ir stuburo. Po kiekvieno spustelėjimo rankos nuo krūtinės greit atitraukiamos.

Suspaudimo metu kraujas iš širdies kamerų išstumiamas į organus, o atleidimo metu vėl prisipildo krauju širdies ertmės. Kad spaudinėjimo ritmas būtų reguliarus, galima skaičiuoti: "šimtas vienas," "šimtas du," "šimtas trys" ir t. t. Skaičiuojant "vienas," "du," "trys," padaromas paspaudimas, o skaičuojant "šimtas" — pauzė. Jei širdis teisingai masažuojama, galima pračiuopti pulsą ties miego arterijomis kakle. Darant netiesioginį širdies masažą, atstatoma kraujotaka.

Netiesiogiai masažuojant širdį, kartu reikia daryti ir dirbtinį kvėpavimą. Efektyviausi dirbtinio kvėpavimo būdai yra "burna prie burnos," "burna prie nosies," "burna prie vamzdelio." Prieš pradedant dirbtinį kvėpavimą, reikia įsitikinti, ar praeinami nukentėjusiojo kvėpavimo takai. Tuo tikslu pažiūrima burnos ertmė, nosis, ir, reikalui esant, išvaloma (jei randama gleivių, vėmalų, smėlio, dumblo ar kitų svetimkūnių).

Ant nugaros paguldyto nukentėjusiojo galva atlošiama atgal. ant žemės ar net grindų, teikiantysis pagalbą klūpo iš dešinės (arba iš kairės) pusės ir rankomis palaiko atloštą galvą, smakrą keldamas į viršų ir kita ranka prilaikydamas viršugalį. Tokioje padėtyje kvėpavimo takų spindis žymiai praplatėja ir jų praeinamumas pagerėja — o tai pagrindinė pasisekimo garantija. Teikiantysis pagalbą asmuo, giliai įkvėpęs oro, pasilenkia prie ligonio veido ir glaudžiai hermetiškai prispaudęs savo lūpas prie nukentėjusio lūpų iškvepia orą. Paskui reikia atsilošti ir giliai įkvėpti oro. Tuo metu nukentėjusio krūtinės lastos apimtis dėl pasyvaus iškvėpimo sumažėja.

Paskui viskas kartojama iš naujo. Įpūtimo metu stebima, kaip išsipučia nukentėjusiojo krūtinės ląsta. Įpūtinėjimas atliekamas natūraliu kvėpavimo ritmu — 12-20 kartų per minutę (suaugusiems—12, vaikams —20). Jei oras patenka ne į plaučius, o į skrandį—stebimas pilvo išsipūtimas.

Tokiu atveju, ir toliau palaikant galvą atloštoje padėtyje, laisva ranka išspaudžiamas oras iš skrandžio. Paprastai įpučiant orą per burną, jis per nosį neišeina, nes minkštasis gomurys prisispaudžia prie užpakalinės ryklės sienos ir uždaro išėjimą orui. Jei vis tik oras per nosį išeina — tai kiekveno įpūtimo metu teikiantysis pagalbą asmuo skruostu privalo užspausti nosį. Galima nukentėjusiojo nosį užspausti ir kairės rankos pirštais.

Panašiai orą galima įpūstinėti ir per nosį. Šiuo atveju nukentėjusiojo nosis hermetiškai apžiojama lūpomis. Kad oras neišeitų per burną, reikia pakelti nukentėjusiojo smakrą.

Higienos sumetimais nukentėjusiojo veidą prieš procedūrą galima apdengti nosine, marle ar kita plona medžiaga. Galima įpūtinėti orą per kokį nors vamzdelį, žarnelę. Tačiau šios priemonės komplikuoja gaivintojo darbą, jos ne visada turimos.

Kvėpavimas gali atsistatyti tik tada, kai nukentėjusiojo organizmas aprūpinamas krauju. Todėl **labai svarbu teisingai derinti dirbtinį kvėpavimą su širdies masažu. Po kiekvieno oro įpūtimo padaromi keturi paspaudimai krūtinkaulio apatinio galo srityje, paskui vėl pučiamas oras.** Lengviausia tai atlikti dviems asmenims.

Tokiu būdu per vieną minutę atliekama apie 48 širdies suspaudimai ir 12 oro įpūtimų.

Lengviau teikti pagalbą, jei gaivinime dalyvauja keli asmenys. Likę laisvi asmenys skubiai organizuoja greitosios pagalbos iškvietimą. Kviečiant greitąją pagalbą, telefonu būtina nurodyti ligonio būklę ir ūmios mirties priežastį (jei žinoma). Tai žinodami, greitosios pagalbos gydytojai pasiima reikiamus instrumentus, pasiruošia atlikti reikiamas priemones.

Kiek laiko reikia tęsti gaivinimą? Jei gaivinimo priemonės sėkmingos, keičiasi veido odos spalva — ji rausvėja, vyzdžiai pradeda reaguoti į šviesą. Pradedamas pračiuopti pulsas ties stambiosiomis arterijomis (tiriama nutraukus širdies masažą). Pirmas savarankiškas įkvėpimas rodo, kad kvėpavimas atsistato.

Kuo anksčiau tai įvyksta, tuo greičiau atgyja galvos smegenų žievė, tuo daugiau galimybių pasveikti. Jei atsiradę savarankiški kvėpavimo judesiai silpni, paviršutiniški, nereguliarūs, juos reikia sustiprinti, toliau tęsiant dirbtinį kvėpavimą.

Jei minėtųjų simptomų nebūna, gaivinimo priemones reikia tęsti. Kiek laiko jas tęsti?

Jei prieš mirtį žmogaus stovis buvo geras ir jei mirtis įvyko staiga — gaivinimą reikia tęsti 30-40 minučių. Skenduoliai kartais gaivinami ilgiau. Jei vyzdžiai ir po šio laiko lieka platūs, kvėpavimo judesių nebūna, nepračiuopiamas pulsas ties stambiosiomis arterijomis — gaivinimą reikia nutraukti. Jei nukentėjusiojo stovis buvo sunkus per keletą valandų prieš mirtį, gaivinimo priemones, nesant efekto, galima nutraukti anksčiau. Geriausia, jei šį klausimą sprendžia atvykęs gydytojas.

Med. m. kand.
A. Smailys

Žiema Verkiuose (Vilniaus apy linkės). Nuotr. M. Baranausko).

Kada atsirado žmonių pavardės?

Prieš tūkstantį metų daugumoje šalių žmonės turėjo tik vardus. Pavardės vėliau atsirado. Anglijoje pavardes pradėjo vartoti tik 1066 metais, kitur dar vėliau.

Kai žmonių buvo mažiau, tai vadinosi tik vardais. Vėliau pradėjo vadinti dar ir pagal tėvo vardą, kad geriau atskyrus: Jono Mikas, Jonas Jono, Marė Kazio ir panašiai.

Paskui pavardes pradėjo duoti dar pagal fizinę žmogaus išvaizdą: "Plikis," "Juodis," "Rudis." Angliškai: "White," "Brown," "Drinkwater" ir panašias.

KINŲ LAIVAS

Šanchajaus mieste, Kinijoje, pastatytas naujas laivas "Chaojangas" 10,000 tonų įtalpos. Sakoma, kad tai pirmas tokios įtalpos laivas pastatytas Kinijoje.

Arabiškos valstybės — neramus rajonas

Arabų valstybės, kuriose, kartu paėmus, gyvena arti 90 milijonų žmonių, yra be galo margos savo ekonomika, socialine-politine struktūra ir kalbos dialektais.

Jas vienija tik arabų kalba, islamo tikyba, kai kurios istorinės tradicijos ir bendra kova prieš imperialistus kolonizatorius.

Šalia didžiulio skurdo, kurį kenčia dauguma arabų, feodalinė aristokratija nežino, kaip lėbauti. Buvęs Saudo Arabijos karalius Saudas dabar su visu savo haremu persikėlė gyventi į Graikiją, o jį soste pakeitęs jo brolis Feisalas paskelbė "smarkiai" apribosiąs karaliaus dvaro išlaidas. Iš tiesų, po apribojimo jos dabar tesiekia tik... 13.5 milijono svarų sterlingų per metus. Priminsim, kad Anglijos karalienei išlaikyti per metus vyriausybė skiria 175,000 svarų sterlingų.

Arabų feodalai gali švaistytis pasakiškomis sumomis dar ir todėl, kad šiose šalyse yra 60 proc. pasaulyje iššvalgytos naftos šaltinių, kurių eksploatavimas yra atiduotas užsienio monopolijoms. Nežymią savo pelno dalį monopolijos moka arabų valdantiesiems sluoksniams.

Bendra arabų pasaulio charakteristika būtų nepilna, jeigu nepabrėžtume jo socialinės-ekonominės santvarkos įvairumo. Šalia feodalinių Saudo Arabijos, Jordanijos, Libijos, yra šalys, kur toli pažengusi kapitalistinė santvarka (Kuveitas, Tunisas, Libanas) ir pagaliau šalys, kurios atsisakė nuo kapitalizmo ir vystosi nekapitalistiniu keliu.

Visos suverenios arabų valstybės atsirado po antrojo pasaulinio karo, kada smarkiai susilpnėjęs prancūzų ir anglų imperializmas nepajėgė toliau išlaikyti pakilusios nacionalinio išsivadavimo bangos. Tokiu būdu beveik visas arabų pasaulis nusimetė kolonializmo pančius.

Kolonijų padėtyje beliko tik kai kurios Pietų Arabijos šalys ir salos, esančios Persijos įlankoje Ten dabar vyksta kova už galutinį išsivadavimą. Milžiniški žemės gelmių turtai ir svarbi strateginė arabų šalių padėtis vertė ir verčia imperialistus atkakliai kovoti, stengiantis išlaikyti kiekvieną žemės pėdą. Štai Alžyro nacionalinio išsivadavimo karas truko aštuonerius metus.

Arabų tautų išsivadavimo kova sukūrė eilę arabų valstybių vienijimosi formų. 1945 metais buvo sudaryta Arabų tautų sąjunga. 1964 metais buvo pradėtos šaukti arabų valstybių vadovų konferencijos, kurių jau įvyko trys: Kaire, Aleksandrijoje, Kasablankoje. Egiptas dėjo pastangas sudaryti vieningą visų arabų valstybę, pakeitė savo pavadinimą į Jungtinę Arabų Respubliką (JAR). Šis mėginimas, tiesa, nedavė teigiamų rezultatų dėl aukščiau minėto arabų išsivystymo netolygumo.

Svarbus arabų nacionalinio išsivadavimo laimėjimas yra tas, kad šios šalys, amžiais imperialistų engtos, daugumoje ryžtingai pasuko keliu į kovą prieš imperializmą, užmezgė santykius su socialistinėmis šalimis ir, besiremdamos pastarųjų parama, daro pirmuosius žingsnius nekapitalistinio vystymosi keliu. Apie nacionalinio judėjimo mastą ir gilumą tokiose šalyse, kaip JAR, Sirija, Alžyras, kalba tai, kad 80-85 proc. pramonės produkcijos gaminama nacionalistinėse valstybės įmonėse, pravesti esminiai agrariniai pertvarkymai, kurie apribojo stambiuosius žemvaldžius.

Žinoma, didžiausias eilės arabų valstybių laimėjimas tas, kad jų likimo jau nebesprendžia Vašingtono, Londono, Paryžiaus ar Romos vyriausybių kabinetuose. Apgailėtinu triukšmu, kuris nepadarė jokio efekto, 1965 metais baigėsi Vakarų Vokietijos grasinimas ir paramos JAR nutraukimas ryšium su tuo, kad į šią šalį buvo pakviestas VDR vadovas Valteris Ulbrichtas.

Du poliai

Antra vertus, negalima menkinti imperialistų intrigų arabų šalyse. JAV imperialistai turi stambias karines bazes Saudo Arabijoje, Libijoje, jų šeštasis laivynas nuolat patruliuoja Viduržemio jūros rytinėje dalyje. Anglų kolonizatoriai karinėmis bazėmis yra tiesiog apsupę arabų šalis. Štai žinomiausios iš jų: Gibraltaras, Malta, Kipras, Adenas, Bachreino salos. Imperialistų politiką remia arabų pasaulio centre susikūrusi Izraelio valstybė.

Panaudodami religinio fanatizmo nuotaikas ir feodalinius sluoksnius, JAV ir Anglijos imperialistai ėmėsi skaldyti arabų tarpvalstybines organizacijas, sukėlė savitarpio karus. Nuvertus Jemene monarchistinį režimą, jo šalininkus ginti stojo JAV remiama Saudo Arabija ir Jordanija. Pastaroji nuo šios garbingos misijos 1963 m. atsisakė. 1965 m. rugpiūčio 23 dieną tarp Saudo Arabijos ir JAR buvo pasirašytas susitarimas dėl priemonių nutraukti karo veiksmus prieš Jemeną. Tačiau šis susitarimas nebuvo įvykdytas, nes pastaraisiais metais Saudo Arabijos valdovai praktiškai tapo JAV imperialistinės politikos, skaldant arabų vieningumą, svarbiausiais rėmėjais Karalius Feisalas liaupsina "Islamo pakto" sukūrimo planą, kuris buvo paruoštas Vašingtone ir Londone. "Islamo pakto" pagrindu JAV imperialistai norėtų suvienyti reakcingus kai kurių arabų valstybių režimus su tokiomis imperialistinių karinių blokų sistemoje esančiomis šalimis, kaip Turkija, Iranas ir kitos.

Dėl to buvo neribotam laikui atidėta arabų valstybių vadovų konferencija, kuri buvo numatyta 1966 metų rugsėo 5 dieną Alžyre. Daugumas arabų tautų sąjungos narių pasisakė už konferencijos perkėlimą vėlesniam laikui, nes tarp arabų susidarė tikrai nepalanki politinė atmosfera. Šios atmosferos nuodijimo centru tapo monarchistinis Saudo Arabijos režimas. Pagrindinę karaliaus Feisalo pajamų dalį sudaro 250 milijonų svarų sterlingų, gaunamų daugiausia iš amerikiečių už naftos turtus. Milijoninės sumos iš šio kapitalo, kaip praneša buržuazinė spauda, eikvojamos propagandai prieš JAR ir karui prieš Jemeną vesti. Paskutiniu laiku Feisalas ėmėsi nedėkingo darbo — juodinti tarybinę taikingą politiką arabų šalių atžvilgiu.

Arabų pasauly vis ryškiau susiformuoja du poliai. Viename jų yra atgyvenę feodaliniai monarchistiniai režimai Saudo Arabijoje, Jordanijoje, Kuveite, Maroke, kitame—demokratiniai-respublikiniai režimai, kurie jau seniai likvidavo monarchistines liekanas — Jungtinė Arabų Respublika, Sirija, Alžyras. Šis pasidalinimas yra skatinamas ir plečiamas JAV ir kitų imperialistinių šalių rankomis, nes jos gerai žino, kad arabų kiršinimas prieš arabus yra efektingiausia imperializmo įtvirtinimo šiame rajone sąlyga.

1967 metai prasidėjo naujomis imperialistų intrigomis arabų šalyse. Izraelio valstybės pasieniuose su arabų šalimis nesiliauja kariniai incidentai. Naftos monopolijos toliau veda "šaltąjį karą" prieš Sibijos respubliką.

Tačiau istorijos ratą arabų šalyse pasukti atgal yra neįmanoma. Imperialistai, remdamiesi arabų reakcija ir feodaliniais bei religinio fanatizmo šalininkais, patys save demaskuoja.

A. Burkauskas
(Iš "V. L.")

LLD reikalai

Penkiasdešimt metų žmogaus gyvenime — didelis laikotarpis, daug kas pasikeičia. Tik pagalvokime apie tą mūsų pergyventą laikotarpį. Kadaise mes dirbome po 12 valandų į dieną ir mažai būdavo tokių vakarų, kada ramiai namie ilsėjomės. Mums rūpėjo susirinkimai, teatrinės repeticijos, chorų pamokos, organizacijų parengimai — šokiai, koncertai, prakalbos ir piknikai.

Anais laikais kur tik buvo apsigyvenę pora desėtkų lietuviškų šeimų, ten veikė ir LLD kuopa. Trumpu laiku LLD aprėpė visą Amerikos lietuvių pažangų judėjimą. Rodosi, per tokį laikotarpį turėjo nelikti nė vieno lietuvio, kuris neprikląusytų šiai apšvietos draugijai. Tačiau taip nėra.

Jeigu mes pažvelgsime į dabartinę draugijos padėtį, tai rasime, kad dar ne taip blogai stovime, kaip tūli įsivaizduoja. Mes dar turime jėgų, kuriomis galime pasiekti tai, ką kuriant šią draugiją turėjome omeny pasiekti.

Blogiausia su mumis tai, kad mes, patapę pensininkais, taip sutingome, jog kenkiame net savo sveikatai ir tapome viešo veikimo stabdžiais. Kaip tokie, pirma laiko keliaujame į kapus. Kitais žodžiais, tariant, kuomet mes atsisakome dirbti, judėti, išeiti į viešus parengimus, matyti, kaip kiti juokiasi, na, o pamatę, kaip kiti juokiasi, mes irgi pradedame juoktis, gi juokas sužadina visus žmogaus organus.

Antra vertus, mūsų sutingimas labai vargina tuos, kurie parengimuose ir perdaug dirba.

Sveikatos organai reikalauja, kad kiekvieną dieną krutėtume, judėtume, darbuotųmės, žinoma, su saiku. Gi visuomeninis darbas yra garbingas darbas tuo, kad mes tęsiame kelią būsiančiai kartai, kuri bus mums dėkinga.

Daleiskime, kolonijoje gyvena dešimt lietuviškų šeimų, bet dėl dabartinių mūsų nuotaikų tokiose vietose vieša veikla nebeįmanoma.

Klaida, didelė klaida! Tegu šios šeimos nusitaria kartą ar du kartus per mėnesį nueiti į bile kaimyno namus. Moterys galėtų pagaminti kavutės ir užkandžių. Besriubčiodami kavutę, galėtume nustatyti ir veiklos planą.

Reikia atminti, kad LLD nėra politinė organizacija, o apšvietos. Tokiose sueigose reikia gvildenti kultūrinius klausimus.

Gal užvis yra svarbiausia, kad mūsų parengimai būtų patrauklūs. Kad lankytojas jaustų, kad jis atsilankęs ką gero gaus. Ir visuomet reikia stengtis nesuvilti lankytojo. Tiesą pasakius, mes galime atsilankiusiems daug ką duoti.

Kiek yra gražių Lietuvoje leidžiamuose žurnaluose patarimų: apie sveikatą ir jos apsaugą, kad ilgiau gyventume; moterims kaip paruošti valgius, išauklėti šeimą ir tuo patim išlaikyti savo grožį. Net esu išbandęs namuose rodyti iš Lietuvos filmus, ir pasekmės buvo kuo puikiausios.

Ar žinote, kad Massachusetts valstijoje yra net 14 lietuviais apgyventų vietų, bet kai kurios jų dar nėra matę lietuviškų filmų? Tai mūsų apsileidimas, kurį reikia būtinai pataisyti.

Kaip žurnalas "Šviesa" taip ir visas mūsų LLD viešas veikimas turi būti skubiai reorganizuotas. Pradžią jau padarė Ieva Mizarienė, Centro sekretorė, sugestuodama, kad jaunuoliai vyktų į Lietuvą, kad jie savo akimis pamatytų, kaip kuriasi Lietuvoje ir visoje Tarybų Sąjungoje naujas, socialistinis gyvenimas!

Už tokį kirtį mūsų Draugijoje Centro sekretorę reikia pasveikinti!

J. Petruškevičius

YUCAIPA, CALIF.

Ligonių vargai

Antanett Russ, Laguna Beach, ne tik sirgo širdies priepuoliu, bet turėjo sužeistą ranką ir operaciją La Jolla, Cal., ligoninėje. Dabar randasi namie, dar po daktaro priežiūra.

Jonas Alvinas, išbuvęs 2 savaites Redlands ligoninėje, dabar randasi namie, 35149 Acacia Ave. Bet daktaras dar daro tyrimą per 30 dienų dėl silpnos širdies ir kitų kūno neveiklumų. Po operacijos ranka gerai sveiksta.

Teko sužinoti iš laiško, kad Juzė Šimkienė vėl labai paliesta ligos ir rengiasi pasiduoti į ligoninę. Jos adresas: 5247 Van Nuys Blv., Van Nuys, Cal., Apt. 7.

Julia Rudaitienė, vėliau buvo ištekėjusi už Petro Paulausko, trumpai viešėjo Arizonos valstijoje ir ten mirė pradžioje šių metų. Labai gaila, kad niekas plačiau nepranešė apie jos gyvenimą ir kur ji palaidota. Julia kiek galėdama prisidėdavo prie veikimo ir aukomis. Buvo LLD Los Angeles kuopos narė.

Yucaipoje svečiavosi

Kovo mėn. pradžioje svečiavosi Marie Baltulionytė iš San Francisco, Juozas ir Ksavera Karosai iš San Leandro, Lucy Jonis, buvusi Jazelskienė, iš Portland, Ore., ir Nellie Valaitienė iš Hayword, Cal.

Yucaipa retai kada sulaukia tiek svečių ar viešnių, kaip buvo šiuo laiku. Svečiai trumpai viešėję grįžo į namus. Lucy Jonis, grįžusi į namus (Portlande), sunkiai susirgo, taipgi ir jos vyras.

Karosams ir Baltulionytei buvo surengtas pažmonys stuboje jų pagerbimui. Po vakarienės buvo pakviesta pakalbėti d. Karosienė apie pasaulinius įvykius ir Tarptautinę Moterų Dieną. Ji pasakė gerą kalbą, ypač apie moterų kovas prieš karą. Pažymėjo, kad balandžio 15 d. įvyks visoje Amerikoje, kur bus galima, masinės protesto demonstracijos prieš karą. Parodys šalies valdonams, kad žmonės nenori karo ir reikalauja **taikos.** Kovai prieš karą surinkta aukų $26. Aukojo:

J. M. Demenčiai	$10.00
C. A. Ziksai	5.00
A. D. Shultz	5.00
M. Baltulionytė	2.00
Anna Peslienė	1.00
J. M. Alvinai	1.00
M. A. Pukiai	1.00
M. Radienė	1.00

Aukos bus priduotos Komitetui kovai prieš karą.

Alvinas

Britų katalikų nerimas

Londonas.— Žurnalistas Granger Blair rašo, kad tarp Britanijos katalikų šiuo metu vyksta aštrūs ginčai, kurie "veda ne prie gero."

Katalikai ginčijasi dėl popiežiaus "neklaidingumo." Jie pešasi dėl kunigų celibato, — daugelis pasisako už tai, kad būtų leista katalikų kunigams tuoktis ir turėti šeimas.

Pešasi katalikai ir dėl to, kad Vatikanas, sakoma, varžąs jų sąžinės balsą.

Washingtonas. — Mašinistų unijos laikraštis "The Machinist" ragina Automobilių unijos vadovus, kad ir jie ištrauktų iš AFL-CIO federacijos savo unijų. Gal Reutheris taip ir padarys.

Paryžius. — Kovo 7 dieną rasta negyva jos pačios bute amerikietė Mrs. Pegeen G. Rumney, dailininkė. Greta jos rastas tuščias butelis, kuriame būta bene migdolų. Ji buvo 42 metų amžiaus.

WORCESTER, MASS.

Iš LLD 11 kp. mėnesinio susirinkimo

Susirinkimas buvo pasekmingas, nes dalyvavo gražus būrys narių. Kuopos komitetas raportavo, kad yra rengiamos prakalbos ir pietūs balandžio 9 d. Pietūs įvyks 1 val., o užbaigus pietus, įvyks prakalbos bei pranešimas, kurį padarys svečias "Šviesos" redaktorius A. Bimba iš savo penkių mėnesių kelionės po Lietuvą ir kitas šalis.

Kas metai kuopa turi du senų daiktų išpardavimus, kurie duoda gražaus pelno pažangaus judėjimo reikalams. Šiemet, kaip matoma, išpardavimas įvyks gegužės mėnesį. Kaip tik tuo laiku prasidės vasarinių daiktų pirkimas, tai kad dėl naujų madų būtų vietos "klozetuose," turėsite progą senos mados drabužius atiduoti mums. Mes turime jiems pirkėjų.

Kaip visur, taip ir pas mus įvyksta daug nelaimių ir susirgimų, kurie palietė ir mūsų šio miesto pažangius lietuvius, mūsų parengimų lankytojus ir "Laisvės" skaitytojus. Šiomis dienomis einant skersai gatvę sužeistas Vincas Pačesa, kuriam automašina sulaužė koją. Jis dabar yra ligoninėje.

D. Margis eidamas gatve griuvo ir labai sunkiai sudaužė galvą. Randasi ligoninėje kritiškoje padėtyje.

Taipgi šiomis dienomis mūsų veikėją M. Sukackienę ištiko dviguba nelaimė. Parėjusi iš miesto rado sklepe nupuolusį savo vyrą Adomą Sukacką su sužalota galva. Jis irgi randasi ligoninėje ir kovoja už gyvybę. O prieš Kalėdas Sukackų du sūnus ir dukrelę važiuojant pas tėvelius praleisti žiemines šventes, ištiko nelaimė ant vieškelio. Jiems sustojus kita automašina privažiavusi trenkė į jų automobilį ir sunkiai sužeidė daktarą Vytautą Sukacką, sulaužė koją. Keletą savaičių jis gydėsi Hartfordo ligoninėje. Sugrįžęs iš ligoninės ir dar tebesigydydamas štai gauna žinią, kad ir tėvelis ligoninėje!

LDS 57 kuopos narė Mačionienė - Budenas randasi miesto ligoninėje ir jau antrą mėnesį kovoja su liga.

M. Trakimienė, "Laisvės" skaitytoja, grįžo po trijų savaičių iš ligoninės, gydosi namie po priežiūra gydytojo.

Buvę ligoninėje Dūdonis, Shipman ir Kasulis jau pradėjo lankyti draugijų susirinkimus ir parengimus.

Linkime visiems sergantiems greitai pasveikti ir vėl kartu dalyvauti mūsų draugijose.

Jaskevičius

HARTFORD, CONN.

Kovo 9 dieną staiga netekom veiklios draugės. Mirė Anne Andrelunas Latven. Buvo gimusi Lietuvoj, Hartforde išgyveno 26 metus. Buvo narė Laisvės choro, Lietuvių Moterų Klubo ir LLD 68 kuopos.

Nuliūdime paliko vyrą Antaną, dukterį, sūnų ir 6 anūkus, brolį ir seserį Amerikoj, dvi seseris Lietuvoj.

Tai buvo nuoširdi rėmėja darbininkų reikalų. Nuolat dalyvaudavo draugijų susirinkimuose, niekada nepraleisdavo Laisvės choro pamokų, nebent liga ją sulaikė. Prisidėdavo su dovanomis ir darbu, kur tik buvo reikalas. Buvo visų gerbiama draugė.

Didelė spraga pasidarė ir taip retėjančioje grupėje.

Užuojauta Antanui ir vaikams nuo mūsų visų. Ir mes liūdime sykiu su jumis, bet tuo pačiu sykiu žiūrėkime į priekį, visi sykiu dirbkime, ką galime, visuomenės naudai. O ją prisiminsime labai ilgai.

Ilsėkis, Anyte, Rose Hill Memorial parke.

-:- -:- -:-

Paminėjimas Tarptautinės Moterų Dienos kovo 12 d. praėjo gražiai. Turėjome trumpą paskaitėlę apie moteris ir jų nuveiktus darbus, apie žiaurų Vietnamo karą ir kovą už taiką ir abelnai ką reiškia moterys gyvenime, ką jos jau yra pasiekusios įvairiose mokslo šakose. Taipgi prisiminta apie Moterų Klubo nuveiktus darbus per daugiau kaip 25 metus. Klubas buvo suorganizuotas baisiojo karo metu, kad draugės galėtų kuo galėdamos prisidėti prie nugalėjimo fašizmo.

Paskaitėlę skaitė V. Kazlau. O Silks deklamavo gražią poemą. Publika ramiai pasiklausė. Buvo ir muzika. Kas norėjo, galėjo pasisukinėti.

Mrs. Shaltman dovanojo gražią rankų darbo paduškaitę, o M. Barnett—bulvių. Tai pagelbėjo sumažinti išlaidas. Mat, įžanga buvo žema. Ačiū abiem draugėm.

-:- -:- -:-

Liet. Sūnų ir Dukterų draugija rengia žaismių parę balandžio (April) 9 d., sekmadienį, 157 Hungerford St.

Draugija yra pašalpinė ir seniai gyvuoja, tai pasitaiko daug ligonių, kartais ir mirimų. Todėl iždas eina žemyn.

Taigi kviečiu visus ateiti ir praleisti laiką gražiai ir tuo paremti draugiją.

V. K.

Iš laiškų

Brangieji!

Rašau pirmą laišką jūsų adresu. Kai gausite šį laišką, šventės jau bus senokai praėjusios. Bet priimkite mūsų medvegaliečių šventinius sveikinimus. Linkiu sekmės, laimės gyvenime, darbe.

Medvegalio prad. mok.
Mokyt. **A. Brarauskas**

Moksleiviai: V. Vaitkutė, S. Balsytė, Č. Duzša, A. Zybartas, Z. Balsytė, D. Fabijonavičiūtė, O. Ežerskytė, G. Vaičikauskaitė, S. Ričkutė, K. Ežerskytė, N. Lukauskaitė, V. Romaitė, V. Getautis, V. Burba, Z. Žukauskaitė, A. Zeringytė.

Jei Tamsta negali gauti Laisvei naujo skaitytojo, tai nors stambesnę auką paremk

Ką padiktavo laisvė?

Iš memuarų

Buvo birželio 18 diena. Su politiniais kaliniais išėjau į gatvę. Gatvėje stovinti kauniečių minia priminė tankų mišką. Tik viduryje ilgas takelis. Juo ir žingsniavo buvę belaisviai. Žmonės jiems bėrė gėlių gausiau, negu saulė spindulius.

— Rot front! — girdžiu.

—Rot front!— atsiliepiu.

Rytojaus dieną užsukau į "Lietuvos aido" redakciją. Čia radau J. Šimkų, P. Cvirką. Cvirka buvo labai linksmas.

—Ką nors parašyk apie kalėjimą, — pasiūlė Šimkus. Čia pat tuoj parašiau apie J. Garelį. Mat, jis neseniai mirė už grotų. Be parašo padaviau rankraštį redaktoriui.

— Prie mano apybraižos pridėkite parašą, — pasakiau kitą dieną.

— Jau sukasi rotacinė... — atsiliepė truputį sumišęs Šimkus.

Taip pirmoji, laisvės pagimdyta, mano apybraiža "Smetoninio teroro auka" buvo "Lietuvos aide" atspausdinta be parašo. Sulipdžiau ir kitą temą — "Laisvę išvydus". Parodžiau A. Guzevičiui. Jis pasakė:

— Daug patoso. Negališalčiau?

— Negaliu.

Šį dalyką atspausdino "Lietuvos žinios".

— Parašyk apie kalinius, — paskatino mane redakcijos sekretorius J. Beleckas. Taip dienraštyje pasirodė "Užrašai iš kalėjimo" tęsiniai. Kartą gal savaitę nežsukau į redakciją.

— Ieškome tavęs su žiburiu. Net į Zarasus pasiuntėme telegramą. Duok tęsinį!

— Ir Zarasuose nesėdėjau. Keliavau po apskritį. Susirinkimuose šnekėjau...

Rugpiūčio mėnesį nuvykau į Biržus. Grįžęs parašiau ilgą apybraižą "Viena valanda į priekį". Kai ją atspausdino, J. Beleckis tarė:

—Tai viena geriausių mūsų periodikos apybraižų.

Tik išvydęs laisvę, pradėjau gan dažnai spausdinti ir literatūrinės kritikos darbus. Kokias temas nagrinėjau 1940 m.? Itin dažnai pasisakydavau spaudoje dėl lietuvių literatūrinio palikimo. Kodėl? Todėl, kad fašistai ligi tol skelbė—marksistai atsisakė nuo Puškinų, nuo Tolstojų. Aš gi kalėjime gerai išstudijavau: socializmo šalis, rusų ir užsienio klasikus iškėlė ligi padangės. Ir priminiau: naujoji lietuviškoji visuomenė vertins ir Donelaitį, ir Strazdelį, ir Maironį — tik vertins dialektiškai—paims grūdus. o pelus išsijos. Čia rėmiaus už grotų įsidėmėtų Iljičiaus teiginių: kad vienoje tautoje buržuazinėmis sąlygomis pasireiškia dvi kultūros — reakcinė ir demokratinės-socialistinės kultūros elementai.

Gera buvo apie literatūrinį palikimą rašyti: juo rūpinosi visa naujoji visuomenė. Po karo sužinojau, kad apie šiuos mano straipsnius vienas krikščionių-demokratų partijos lyderių rašė vyriausybei: gerai vyriausybė daro, saugodama kulturinį lietuvių tautos palikimą. Nors vėliau tie panašūs žmonės stengėsi šiuos naujuosius kultūros atsiekimus paneigti. Okupacijos metais "Lietuvos archyve" reakcionieriai rašė: "Liepsnonis savo straipsniuose pabrėždavo kultūrinio palikimo reikšmę". Mėgindavo tie autoriai paneigti, kad iš tikrųjų taip buvo, bet negalėdavo pateikti tam jokių faktų.

1941 metų pradžia. Sėdžiu redakcijoje, Skambteli telefonas:

— Paleckis. Noriu pasišnekėti.

Užsuku. Paleckis tęsia:

—Galvoju suredaguoti knygą apie lietuvių kultūrinį palikimą. Gerai, kad jūs apie tai spaudoje rašote. Bet gal kokį nors rašytoją išnagrinėsite ir būsimai knygai?

— Pamėginsiu apie Pošką ir Strazdelį.

Po kurio laiko priminė:

—Parašėte?

—Nespėjau.

—Skubėkite.

Deja, hitlerininkų užpuolimas sutrukdė tokios knygos išleidimą.

Ne su mažesniu užsidegimu rašiau ir apie socialistinį realizmą. Vieną temą taip ir pavadinau: "Socialistinio realizmo linkme". Jame analizavau, kuo jis skiriasi nuo kitų realizmų. Daviau ir socialistinio realizmo apibrėžimą: jis keičiąs gyvenimą darbo žmonių naudai. Pažymėjau: šio realizmo pirmieji daigai išdygo Janonio, vėliau Cvirkos kūryboje. Ką galima apie tai pasakyti po 25 metų? Ar teisinga, kad socialistinis realizmas "keičia gyvenimą? Teisinga. Tik reiktų pridurti: koviniu būdu. Na, ir pridurti: jis vaizduoja gyvenimą, žmogų dialektinėje plėtotėje. Dabar kiekvienas Lietuvos studentas apibūdins, kas yra socialistinis realizmas. O tuomet tas klausimas lietuvių literatūroje buvo visiškai naujas. Visgi nevengiau į šį teoretinį klausimą atsiliepti. Čia rėmiaus visuomeninių mokslų studija, įgyta už grotų, rėmiaus tais kritikais — dialektikais, kurių raštus paragavau nelaisvėje. Po keleto mėnesių atspausdinau ir kitą straipsnį apie socialistinį realizmą — šį kartą "Vilniaus Balse".

Žinoma, šiandien, po 25-rių metų, ir kultūrinį palikimą, ir socialistinį realizmą galima būtų išnagrinėti tobuliau, ryškiau, moksliškiau. Kodėl? Todėl, kad pagal dialektiką — objektyvioji tiesa visada yra sąlyginė. Tai yra, juo daugiau laiko praslenka, juo daugiau ji tampa pilnesnė, išsamesnė, aiškesnė. Tai galima paryškinti tokiu faktu. Galilėjaus žinios apie žemę buvo tikslesnės, negu jo pirmtakų. O nūdien mokslininkų tiesa apie tą pačią žemę dar yra pilnesnė. Taip yra ir su literatūrine teorija. Pažengus visuomenei, tobulėjant tai visuomenei, tobulėja, turtėja ir tos visuomenės tiesa — pasaulio pažinimas, istorijos pažinimas, žmogaus pažinimas.

Pažymėdavau: fašizmui nepasisekė nuslopinti pažangios literatūros. Va, daviau seriją apybraižų apie jos pažibas — P. Cvirką, S. Nėrį, A. Venclovą, K. Korsaką. Teigiamai atžymėjau ir Borutos naują knygą, nors 1933 m. Amerikos "Laisvėje" kritikavau jį už žavėjimąsi eserizmu. Pasakojau ir apie Volgos šalies prozos ir poezijos žvaigždes. Na, kviečiau ir lietuvius rašytojus meno simfonija atsiliepti į naujo gyvenimo simfoniją. Čia švyturiu buvo S. Nėris, P. Cvirka ir kt. Prabilo ir tie, kurie anksčiau stovėjo ant svetimo kranto. Po 9 mėnesių jau rašiau ir apie derlių. Tai paskatino padaryti P. Cvirka. Taip jo redaguojamuose "Raštuose" tilpo mano "Lietuvių tarybinės literatūros atsiekimai ir trūkumai". Teigiau: naujasis realizmas už stiliaus spalvingumą, įvairumą. Neužmiršau ir tautosakos. Spausdinausi tuomet "Tarybų Lietuvoje", "Valstiečių laikraštyje", žurnale "Į pagalbą", jaunimo dienraštyje, "Truženike", žydų spaudoje.

1940 m. rudenį užsukau pas Korsaką. Jis nuoširdžiai sutiko:

—Gerai, kad reiškies literaturinėje kritikoje. Skaitau. Kelis svarbius klausimus. O aš neturiu laiko rašyti — leidykloje redaguoju kitų autorių raštus.

Dabar literatai ir kritikai, pavartę tuos kompleksus, sako:

—Dažnai spaudoje tuomet mirgėdavo tavo pavardė.

O dabar? Kiek literatūros mokslininkų, kiek kritikų per tą laiką sušvito! Ir V. Galinis, ir Žekaitė, ir Kirkila, ir daugelis kitų.

Gan įdomias recenzijas apie rešytojų knygas parašė ir istorijos mokslų daktaras J. Jurginis.

Pradžia buvo nelengva, bet entuziastinga. Dabar Lietuvoje kritikos darbą, literatūrinio mokslo darbą atlieka didelis mokslininkų entuziastų būrys.

A. Liepsnonis

Iš Lietuvos

GYVENIMAN SUGRĮŽĘ

Dar ir šiandien daug kam atrodo, kad aklojo gyvenimas — tai atskiras pasaulis. Vieni galvoja, kad jam nieko kito nebelieka, tik sėdėti sudėjus rankas ir keikti savo karčią dalią. Kiti akliesiems priskiria kažkokius ypatingus sugebėjimus, pasakoja apie juos nebūtas istorijas.

Kaip yra iš tikrųjų?

Apie tai pasakoja neseniai Vilniaus knygynuose pasirodžiusi knyga "Gyveniman sugrįžę". Beveik visi knygos autoriai yra aklieji.

Lietuvos Aklųjų draugijos pirmininkas Mykolas Poznanskas supažindina skaitytoją su Aklųjų draugija, rašo apie jos įmones, įstaigas, aklųjų buitį.

Perskaitę Valentino Toločkos straipsnį, sužinome apie neregių gyvenimą praeityje, apie pirmąsias aklųjų organizacijas Lietuvoje.

Įdomūs rašytojo Antano Jonyno prisiminimai. Čia pasakojama, kokius sunkumus aklajam reikia nugalėti, grįžtant į aktyvų gyvenimą.

Aklųjų švietimo problemas savo straipsnyje gvildena Aklųjų mokyklos - internato direktorius, nusipelnęs mokytojas Antanas Baltramiejūnas.

Aklasis meno saviveiklos entuziastas Juozas Marcinkus pasakoja apie draugijos saviveiklininkus - dainininkus, šokėjus, instrumentalistus.

Daugybė nuotraukų akivaizdžiai parodo, kad aklieji, lygiai kaip ir visi, gyvena įvairų ir įdomų gyvenimą.

L. Ragėnas

GLENDORA, N. J.

Mirus

Antanui Gailiūnui

Reiškiame giliausią užuojautą jo žmonai, sūnui, dukterims ir visiems Antano giminėms.

A. J. Pranaitis	J. Stasiukaitis
R. Merkis	P. F. Valantienė
U. Gudžionienė	E. Mulokaitė
J. A. Bekampis	P. Baranauskas
O. Žalneraitienė	A. Lipčius
S. Vaišvilienė	

HARTFORD, CONN.

Mirus

Onytei Andriulinaitei Latvinienei

Reiškiame gilią užuojautą jos gyvenimo draugui Antanui, dukrelei, sūnui ir jų šeimoms, broliui ir sesutėms, ir giminėms.

A. Dagilienė	S. Svietcias
M. ir K. Naktiniai	A. Grimaila
M. Raulinaitienė	J. Berzinis
C. Miller	J. Wits
J. ir V. Kazlau	A. Sabasiaucius
J. ir V. Vasiliauskai	O. Giraitienė
S. Daunis	F. Roman
E. Gessler	J. ir R. Cerniskai
L. Butkevičienė	M. Baltulevičienė
J. ir L. Žemaičiai	A. ir R. Skradziai
O. Visockienė	J. ir A. Thomas
W. Hollis	J. ir M. Lukštai
J. Kazlauskas	Mrs. M. Bleir
W. Mekachones	Mrs. G. Bigelliow
A. Mekochones	A. ir E. Klimai
R. Bartley	V. ir O. Vasil.Bringai
Mrs. B. Puluse (Bridgeport)	E. ir A. Pitkauskai
	G. ir O. Šilkai
J. ir V. Umbrasai (Athol, Mass.)	M. ir K. Sabeskiai
	M. Barnett

Short Hills, N. J.

Onai Stanelienei padaryta operacija

Nors su Onos Stanelienės sveikata dalykai negeriausi, kaip sako Juozas Stanelis, bet daktarai mano, kad yra vilties jai atsilaikyti.

Operacija ant širdies jau padaryta, kūnas apvedžiotas dratais ir dratai įvesti į širdį — elektra gelbsti jos širdžiai plakti. Nuvežus ją į ligoninę, smūgis (attack) pasikartojo tris sykius.

Lankymo laikas tik po 2 minutes į valandą ir tik vienam asmeniui. Iki kovo 15 d. permainos ligonės sveikatoje nebuvo matyti.

Ona randasi Overlook Hospitaly, Summit, N. J. Ji ten vadinasi Anna Stanley. Patartina dar nebandyti ligonės lankyti.

Koresp.

Baltimore, Md.

Šiandien, kovo 16 d., ryte Jono Balsio duktė pranešė man telefonu, kad jos tėvas, Jonas Balsys, mirė. Apie jo laidotuves pranešime vėliau.

J. Stanys

Trumpai iš visur

Washinhgtonas. — Senatinio "Etikos" komiteto apklausinėjime paaiškėjo, kad sen. Thomas J. Dodd, iš Connecticut, buvo išmokęs smarkiai sukti.

Liūdijama, kad jis, Dodd, mokėdavo savo asmenines sąskaitas (bilas) už tuos pinigus, kuriuos žmonės aukojo rinkiminei kampanijai. Kai kurie mano, kad čia nieko tokio, kadangi visi buržuaziniai politikieriai taip darą, bet Doddui šis biznis labai nepatinka.

Brooklyn, N. Y. — Mirė įžymus žydų religinis giedorius David Brodsky, sulaukęs 72 metų amžiaus. Per 40 metų jis giedodavo ir dainuodavo Žydų bendruomenės centre, Flatbush rajone. Mirė šv. Jono ligoninėje, Brooklyne.

Varšuva. — Lenkai labai iškilmingai pasitiko Rytų Vokietijos vadovą Walterį Ulbrichtą, kuris čia atvyko pasitarimams su Lenkijos valdžia.

Champaign, Ill.—Illinojaus universiteto vadovybė nurė neleisti Dubois (jaunimo) klubams veikti šiame universitete.

New York. — Frederick Collins, laikraštininkas, mirė Niujorke kovo 13 d., pirmadienį. Jis buvo 85 metų amžiaus.

Maskva. — Į Tarybų Sąjungą atvyko Austrijos ministrų pirmininkas Josef Klaus. Jis čia bus ištisą savaitę.

Vilnius. — Bulgarijos solistas N. Giuzelevas lankėsi Lietuvoje ir dainavo "Don Karlas" operoje Vilniuje.

Užrašykite Laisvę savo giminėms į Lietuvą. Kurie ten jau gauna Laisvę, rašo, kad ji jiems patinka.

MIAMI, FLA.

Kas pasinaudojo iš slėptuvių statymo

Prieš keletą metų buvo vedama agitacija už slėptuves, gąsdino žmones atomiminiu karu. Sakydavo—jei išsikasi gilią duobę žemėje, gerai iščementuoti, išliksi gyvas, o kitaip Sovietai mus visus išnaikins.

Buvo žmonių, kurie išsigando, samdė kontraktorius ir statė slėptuves (shelters), nors jiems daug kainavo. Dauguma žino, kad tokios slėptuvės mažai apsaugos teduoda, betgi buvo lengvatikių. Daugelis kontraktorių gerai pasipelnė paimdami už duobės apdirbimą po pusantro tūkstančio ir daugiau.

Teko girdėti, kaip Miamio gyventojas bėdavojo, kad tos slėptuvės niekam tikusios, negalima jose nieko laikyti, nes labai drėgnos. Bile kas jose padėta greitai pūva. Jei reikėtų žmonėms jose ilgiau pagyventi, daugelis mirtų nuo plaučių uždegimo. Floridos žemė tik jūrų paviršiaus lygio, žema.

Tūlas miamietis savo slėptuvę dabar daužo kūju ir skaičiuoja, kad nuvalymas, nuvežimas tų atmatų dar virš tūkstančio kainuos.

Saulutė

Help Wanted Female

LAVEROCK VICINITY

Housekeeper. Monday through Friday. No cooking. Sleep in or out. HA 4-1700. Call between 9 & 5 on Saturday and Sunday AD 3-1641 (21-26)

HOUSEKEEPER

Sleep in or out. Dr's house, 2 adults, 2 children. Speak English. N. E. Refs. NE 7-5270 after 1 P. M. 21-22)

SOCIAL WORKER for Red Cross branch office in NE Phila. At least 1 yr case work exp. Some graduate training helpful. Miss Young, PE 5-9000 (21-22)

SALESGIRL

Some experience. Retail candy shop for Easter holidays. Please acll BA 6-4427 (21-25)

SEWING MACHINE OPERATOR

Will train to sew matress cases N. E. Phila. Honor Blt Products 525 West Clearfield St. Philadelphia, Pa BA 8-3418 (19-22)

● Gražūs moteriški ir vaikiški auliniai batukai su "Parižskaja komuna" fabriko ženklu enužsiguli parduotuvių lentynose. Pernai įmonė pagamino avalynės 3 milijonais porų daugiau, negu 1965 metais.

Anglų-Lietuvių Kalbų ŽODYNAS

Išleistas 1961 metais Lietuvoje

Angliški žodžiai lietuviškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapių — Kaina $3.50

Gaunamas "Laisvės" knygyne

Užsisakydami kartu prisiųskite ir mokestį. Pinigų perlaidas (money orderius) ar čekius rašykite:

"LAISVĖ"

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417

Pagilinkite savo žinojimą apie Ameriką

JAV Darbininkų Judėjimo Istorija

Parašė Antanas Bimba

550 puslapių. Kaina $1.50.

Šioje knygoje jūs rasite nušviesta ir apibūdinta visą eilę labai aktualių klausimų iš Jungtinių Amerikos Valstijų darbo liaudies kovų istorijos. Jau vien tik skyrių pavadinimai parodo didžiulę temų ir klausimų apimtį. Pavyzdžiui:

Baltieji vergai ir jų viešpačiai
Negrų vergovė Amerikoje
Laisvieji darbininkai senovėje
Revoliucija ir nepriklausomybės karas
Proletariato klasės susiformavimas (1783-1860)
Pilietinis karas arba antroji Amerikos revoliucija
JAV ekonominis vystymasis po pilietinio karo
Aštriųjų kovų laikotarpis (1873-1880)
Streikai, Darbo Riteriai, profesinės sąjungos 1880-1886
Profesinės sąjungos ir pirmasis pasaulinis karas
Socialistai, profesinės sąjungos ir jų politinė veikla (1886-1900)
Komunistinio judėjimo Amerikoje pradžia
Didžiųjų kovų audra
Bedarbių kovos 1928-1940 metais
Streikai, profesinės sąjungos ir "Naujoji dalyba"
Ruzveltas, "Naujoji dalyba" ir komunistai

Ši knyga gaunama "Laisvės" Knygyne

Siųskite užsakymus, adresuokite:

LAISVĖ

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417

Žinios iš Lietuvos

MEDŽIOTOJŲ SURENGTA PARODA

Šiauliai ("T." koresp.).— Pirmąją savo parodą surengė Šiaulių medžiotojų ir žvejų draugija. Parodoje šiauliečiai mato įvairių laukinių žvėrių ir paukščių iškamšas, kailius, ragus. Parodos standuose eksponuojama ir medžioklės bei žūklės mėgėjų iškovoti diplomai, taurės, gamtovaizdžių nuotraukos. Vienas iš įdomiausių eksponatų — Meškuičių girininkijos girininko Petro Povilonio pristatyti elnio ragai. Su savo eksponatais dalyvauja miesto vietinio ūkio valdybos mėgėjiškos žūklės, Liutkūnų, Kuršėnų miškų ūkių medžioklės ir kiti rateliai.

Geriausieji eksponatai bus atrinkti į pasaulinę parodą Montrealyje.

PLUNGĖ—MONTREALIS

Plungė ("Ties." koresp.)— Karšto darbymečio dienos dabar "Minijos" liaudies kūrybos gaminių įmonės Plungės ir Telšių cechuose. Žemaitijos liaudies meistrai ruošia savo kūrinius, kurie keliaus į Montrealio pasaulinę parodą. Parodai atrinkti septyniu pavadinimų eksponatai. Tai — kraičių skrynios su žiedais jaunavedžiams, lietuviškos kaklajuostės su gintariniu mazgu ir kiti liaudies meistrų dirbiniai. Baigiama paruošti medinių šaukštų siunta. O ji—nemaža: gautas užsakymas padaryti 1,000 šaukštų šiai parodai.

Žemaitijos liaudies meistrų kūriniai jau žinomi ir gerai vertinami eilėje pasaulio šalių, kur jie buvo eksponuojami parodose. Dabar jie gavo kelialapį ir į Montrealį.

30,000 TELEFONŲ

Vilniaus telefono tinklų viršininkas E. Puodžiūnas "Vakariniu naujienų" korespodentui papasakojo:

—Šiais metais Vilniuje abonentai gaus 3,700 telefonų — daugiausia naujuose Antakalnio ir Žirmūnų gatvės mikrorajonuose. Tuo tikslu Žirmūnų gatvės rajone montuojama 1.000 taškų ATS, gauta iš Čekoslovakijos. Ši stotis, beje, įrengiama "viršum normos": plane ji nebuvo numatyta. Tuo pat metu naujoje Antakalnio stotyje montuojama antroji eilė—2,000 taškų pajėgumo.

Iš viso Vilniuje šiemet jau bus daugiau kaip 30.000 telefono abonentų. Vidutiniškai imant, mūsų mieste dešimčiai gyventojų atitenka vienas telefonas. Šis santykis kelis kartus aukštesnis už TSRS miestų telefonizavimo vidurkį. Tad Vilnius — vienas labiausiai telefonizuotų miestų šalyje.

SU KOLŪKIO ŽIRGELIAIS

Panevėžys ("Tiesos" koresp.). — Paežerio kolūkio arklių ferma—veislinė, vienintelė tokia rajone. Darbiniu arkliu pulke yra ir dvylika eikliu žirgų, lenktyninių. Kolūkyje nemaža žirginio sporto mėgėjų. Čia kasmet būna tradicinės žirgų lenktynės. Daug žmonių suplaukia prie Lėvens upės birželio pabaigoje, Jaunimo dieną. Žirgų lenktynės — viena iš spalvingiausių šventės valandų. Žiemą jėgos išbandomos ant ežero ledo, atvyksta svečiai iš "Galybės" kolūkio ir Bernatonių tarybinio ūkio. Be to, lenktyninkai su kolūkio žirgeliais dalyvauja varžybose Utenoje, Žemaitijoje.

Lenktyniniai paežeriečių žirgai — miesto penkiakovininkų numylėtiniai. Su jais treniruojasi "Ekrano" gamyklos darbuotojas sporto meistras Anastazas Špokas, jo mokiniai.

Žalingi? Ne, greičiau naudingi

Niekas neabejoja, kad leopardas — pavojingas plėšrūnas. Jis visada buvo kaimenių pabaisa, ir jį visur be pasigailėjimo naikindavo. Ir štai prieš keletą metų kai kuriuose Afrikos rajonuose medžioti leopardus buvo uždrausta. Mat, pasirodė, kad, išnaikinus šiuos plėšrūnus, priviso labai daug šernų ir kai kurių bežDžionių, kuriais leopardai maitindavosi. Šernai ir bežDžionės pridarydavo tiek žalos pasėliams, kad nuostoliai buvo nepalyginamai didesni už tuos, kuriuos padarydavo leopardai, užpuldami farmerių gyvulius ir naminius paukščius. Todėl nieko nuostabaus, kad kai kuriose Afrikos valstybėse leopardai laikomi naudingais gyvūnais.

1955 metais vienas amerikietis tyrinėtojas, remdamasis faktiniais duomenimis, įrodė, kad reikia globoti, o ne naikinti tokį žinoma plėšrūną, kaip preriių vilkas kojotas. Paaiškėjo, kad, išnaikinus kojotus, nepaprastai greitai veisiasi laukinės pelės, žiurkės ir kiti graužikai, kuriais šie žvėrys maitinasi. Paskaičiavus pasirodė, kad kojotai, užpuldami farmerių gyvulius, padaro žymiai mažiau nuostolių, negu smulkūs graužikai jų pasėliams.

Šimtmečius europinė ūdra buvo laikoma upių ir ežerų žuvų pabaisa, ir visur ji buvo naikinama. Ypač intensyviai su ja buvo kovojama Lenkijoje, kol pagaliau ūdra beveik visiškai buvo išnaikinta. Iš pradžių žuvų žymiai padaugėjo, o paskui jos ėmė nykti. Paaiškėjo, kad ūdros daugiausia maitinasi nesveikomis ir silpnomis žuvimis. Išnaikinus ūdras, labai padaugėjo nesveikų žuvų, o šios užkrėtė sveikasias, ir dėl to didelė dalis žuvų žuvo.

Ilgus metus į europinę dvigliakiaulę buvo žiūrima kaip į miško priešą, nes ji su dideliu malonumu nuluptdavo jaunų medelių žievę. Tačiau stebėjimai parodė, kad dvigliakiaulė atlieka tą patį darbą, kuri daro... geri miškininkai. Mat, šie gyvūnai pasirenka kaip tik tuos medžius, kuriu žievėje veisiasi žalingi vabzdžiai. Dvigliakiaulei tai didelis skanėstas, o sveikieji medžiai apsaugomi nuo pavojingų kenkėjų.

Taip pat buvo manoma, kad begemotas visiškai nenaudingas gyvūnas ir, jį išnaikinus, jokios žalos nebūsia. Tačiau vėliau buvo išaiškinta, kad begemotų išmatos—savotiška trąša giluminiams vandenims, kur auga fitoplanktonas, kuriuo maitinasi daugelis vertingų pramoninių žuvų.

Taigi, kartais paviršutiniškai vertinant reiškinius, padaromos neteisingos išvados apie vieno ar kito gyvūno naudingumą žmogui.

K—rius

Dalyvaukime didžiuliame mitinge kovo 21 d. Niujorke

Atgyja ir kelia galvą nacizmas Vakarų Vokietijoje; Jungtinėse Valstijose kelia galvą ultra-dešinysis elementas. Vadinasi, visa tai reiškia pavojų liaudžiai, pavojų pasauliui. Prieš tai reikia veikti, kovoti, tarti žodį, kol ne vėlu.

Jungtinėse Valstijose veikia Komitetas nacizmui ir antisemitizmui kovoti (Committee to Combat Nazism and Anti-semitism). Jis šaukia didžiulį protesto mitingą — **antradienį, kovo 21 d., Hotelyje Diplomat, 108 W. 43rd St., New York City** (Manhattane).

Kalbas sakys įžymūs kalbėtojai:

Carles R. Allen, Jr., rašytojas-publicistas, visuomenininkas.

Moe Foner, Drug & Hospital tarnautojų unijos (AFL-CIO) lokalo 1199 sekretorius.

Sam Pevzner, žydų bendruomenės veikėjas, puikus oratorius.

Lincoln Lynch, veikėjas iš organizacijos CORE.

Mrs. Ruth Gage-Colby, įžymi veikėja tarp JAV moterų, kovojančių už žmonių laisvę ir už taiką.

Nicholas Salvatore, kovotojas už taiką ir už laisvę tų, kuriuos valdžia kalina dėl to, kad kojova už taiką.

Mel Dubin bus šio didžiulio mitingo pirmininkas; jis yra Brooklyno Demokratų partijos veikėjas.

Kaip matome, programa bus labai turininga, įdomi. Prašome kiekvieną, kuriam rūpi žmonių laisvė, taika, gerbūvis, dalyvauti šiame didžiuliame mitinge.

Įėjimas 75 centai asmeniui.

Pradžia 7:30 val. vak.

Kviečia **Rengėjai**

Mokytojai masiniai meta darbą

N. Y. mokyklos pergyvena krizę. Mokytojai masiniai meta darbą. Jie sako, kad prie dabartinių aplinkybių negalima toliau tinkamai vaikus mokyti.

Mokytojų federacija reikalauja, kad Švietimo Taryba ir miesto viršininkai suteiktų galią mokytojams suvaldyti ištvirkusius mokinius, kurie mokyklos suoluose sukelia suirutes, neklauso mokytojų ir kartais net mokytojus apmuša.

Jie reikalauja, kad miesto viršininkai padėtų mokytojams suvaldyti huliganus.

Mokytojų unija prieš karą

Kovo 11-ą dieną New Yorko mokytojų federacijos atstovų asamblėja, įvykusi Co-Op. auditorijoje, atstovaujanti 47,000 mokytojų, pasmerkė prezidento Johnsono karinę politiką, ypač Šiaurės Vietnamo bombardavimą.

Apie tūkstantis delegatų atsisakė klausyti federacijos prezidentą Frank Skala, kuris agitavo palaikyti prez. Johnsono pusę. Delegatai pasisakė už sen. Roberto Kenedžio, sen. J. Javitso ir Jungtinių Tautų sekretoriaus U Thanto pasiūlymus.

Jie griežtai atmetė AFL-CIO prezidento Geo. Meany nusistatymą remti prez. Johnsono karine politiką, nepaisant to, kad mokytojų federacijos pildomosios tarybos dauguma buvo kiek pirmiau užgyrusi Meany politiką.

Lindsay nori miestui daugiau pinigų

N. Y. majoras Lindsay ir vėl atsišaukė į valstijos legislatūrą, reikalaudamas skirti daugiau pinigų New Yorko miestui.

Lindsay apskaičiuoja, kad 1967 metais New Yorkui truks apie 400 milijonų dolerių. Tiek jis norėtų gauti iš valstijos paramos.

Pašto darbininkai protestuoja

Apie 10,000 pašto darbininkų kovo 12 d. susirinko į Central Commercial High School auditoriją pareikšti protestą prieš žemas algas. Jie nepatenkinti 2.9 proc. pakėlimu, reikalauja dar didesnių algų.

Dabar laiškų išnešiotojai gauna $5,331 į metus. Sako, kad tokia alga yra per maža. Senatorius Javits, susirinkime kalbėdamas, užgyrė paštininkų reikalavimą pakelti algas.

Mažiau automobilių parduoda

1966 metais parduota 300 tūkstančių automobilių mažiau kaip 1965 m. Šiais metais irgi neatrodo, kad bus daugiau parduota. Apie 100 tūkstančių automobilių darbininkų neteko darbo.

Kareivis mirė negavęs pagalbos

Alan J. Lackow, Flušingo gyventojas, tarnavęs militarinėje stovykloje Fort Dix, N. J., parašęs savo žmonai, kad jis serga ir negauna jokios medikalinės pagalbos, tuoj mirė.

Suradę 63 milijonus dol.

Majoras Lindsay praneša, kad surasta 63 milijonai 300 tūkstančių dolerių, kurie buvo sudėti į nenaudojamus fondus. Dabar manoma juos panaudoti miesto deficitui padengti.

6 kovotojai badauja kalėjime

Šeši kovotojai, areštuoti militarinę asamblėją piketuojant kovo 14 d., paskelbė bado streiką ir tebebadauja.

Apie Nastės Buknienės sveikatą

Kaip žinia, prieš porą mėnesių Nastė Buknienė turėjo didelę nelaimę: išsilaužė (per riešą) dešiniąją ranką, kuri buvo sugipsuota iki praėjusio sekmadienio. Sekmadienį gydytojas gipsą nuėmė ir pasakė, jog lūžis sugijo ir po kiek laiko ligonė galės ranką darbe naudoti.

Mes ir linkime draugei Nastei kuo greičiau ir pilnai pasveikti! **Ns**

Riskevičius ir jo dienos

Šeštadienį oras buvo ne vasariškas. Niaukstėsi, krapnojo lietus, lauke buvo nepatogu bizinėti. Pasukau pas jau seniai matytą kaimyną Miką Riskevičių.

Jį radau lovoje, guli veik sėdomis. Jam pusiau sėdomis gulėti būva daug patogiau-smagiau. Jo sveikata dabar tokia, kad ilgai gulėti ar sėdėti negali, greitai pavargsta.

Jis nesveikuoja jau per eilę metų. Viena pusė jo kūno seniai dalinai suparalyžiuota, o dabar liga jį stipriau suėmė, susilpnino jo jėgas, vaikščioti visai jau nebepajėgia.

Mikas yra gerų knygų mėgėjas, L. L. Draugijos ilgametis narys. Knyga dabar tebėra jam arti prie širdies, bet sveikata—akys jau taip netarnauja, tai priverstas su knyga rečiau susitikti.

Dabar jo sveikatos padėtis tokia, kad lova pasidarė artimiausia vieta dieną-nakti. Laimingas jis tiek, kad gyvenimo draugė jam daug gelbsti, tai jis didelio vargo neturi su savimi. Jinai jį visaip aptarnauja, kas bebūtų reikalinga.

Gaila gero žmogaus. Kada buvo sveikas, atrodė, kad jis visada sveikas bus. Kitaip atsitiko. Liga ir stipruolius nugali. Ji ir Miką pasiguldė ir nenori paliuosuoti. Jis labai jaudinasi dėl savo nesveikatos. Lova nėra vieta laikui praleisti, bet, jei kitaip nėra, reikia prie jos taikytis. Taip daro ir Maikis: lovoje jį radau, ten ir palikau.

Nėra tokių įstaigų, kur ligoniui būtų smagiau laiką praleisti, kaip namie. Svetima pastogė nei vienam nėra šilta.

Linkiu Mikui stiprybės kovoti ligą ir jos sudaromą skaudų nuoboduli.

Draugas

SPUTNIK

Naujas mėnesinis žurnalas, leidžiamas Sovietų Sąjungoje Gražiai priimtas JAV-jose. Kiekvienoje laidoje suvirš 250 puslapių.

Rinkinys aprašymų iš suvirš 1000 įvairių rusų kalboje leidinių

SPUTNIK galima gauti anglų ar rusų kalbose.

Prenumerata vienlems metams

$5.00

Pažymėkite kokią laidą norite —angliškai ar rusiškai. Siųskite užsakymus ir mokestį:

IMPORTED PUBS. & PRODS.

Room 611

1 Union Square, N.Y.C., 10003

TARP MŪSŲ PAČIŲ

Vienas Woodhavene gyvenąs dipukas neseniai parsikvietė savo žmoną su vaikais iš Lietuvos. Žmona maniusi Amerikoje rasti rojų, bet dabar suradusi "pragarą."

Pasakoja, kad ji esanti labai nepasitenkinusi, net smarkiai išmetinėja savo vyrui, kam jis ją kvietė iš Lietuvos, kur jai buvo geriau ir linksmiau gyventi.

-:- :-: -:-

Aido choras ruošiasi dideliems darbams, kurie mums visiems labai naudingi. Jis mus nuolat linksmina gražiausiomis dainomis. O kuo mes jam galime atsilyginti?

Ateidami į balandžio 1 d. rengiamą "šurum - burum" vakarą galėsime nors dalinai mūsų Aidui atsilyginti ir geros sėkmės jam palinkėti.

-:- -:- -:-

Lietuvių Namo Bendrovės direktorių kvietimas į suvažiavimą jau pradėtas siuntinėti visiems šėrininkams, kurių adresus Bendrovės raštinė turi. O tie, kurie negaus laiškų, vis tiek turėtų dalyvauti.

Pirmiausia laiškai išsiuntinėti visoms draugijoms, kurios turi LNB šėrus, kad sekamuose susirinkimuose galėtų išrinkti atstovus arba prisiųsti įgaliojimus.

Kaip žinia, LNB suvažiavimas įvyks šeštadieni, balandžio 22, Ozone Parke, New Yorke. **J. G.**

Žmogžudystė kas 13 val.

N. Y. policija raportuoja, kad 1966 metais buvo papildyta viena žmogžudystė kas 13 valandų. Daugiausia žmogžudysčių įvyko tarp giminių, draugų ir kaimynų.

Parengimų kalendorius

Balandžio 1 d.

Aido choro "Šurum Burum" Vakaras šeštadienį, pradžia 5-tą val. vakaro, "Laisvės" salėje.

Vakaro programa bus paskelbta "Laisvėje" vėliau.

Balandžio 9 d.

LDS 3-ios Apskrities banketas, Liet. klube, Harrison, N. J., 2-rą valandą.

Balandžio 16 d.

"Laisvės" salėje "Lietuvos spaudos paroda" ir filmų rodymas. Visi kviečiami. Pradžia 2 val. po pietų.

Balandžio 22 d.

Lietuvių Namo Bendrovės šėrininkų suvažiavimas "Laisvės" salėje, Ozone Parke. Pradžia 2 val.

Balandžio 30 d.

LLD 1-os kuopos kultūrinė popietė, Laisvės salėje, Ozone Parke. Pradžia 2 v. po pietų. Programa bus paskelbta vėliau.

Moterų Klubo narėms

Kadangi Niujorko Lietuvių Moterų klubo mėnesinis susirinkimas kovo 15 d. dėl blogo oro neįvyko, tai šaukiame susirinkimą trečiadienį, kovo 29 d., 7:30 val. vakare, Laisvės salėje.

Įsitėmykite, narės, susirinkimas įvyks kitą trečiadienį, kovo 29 d. (ne ryt). Visos dalyvaukime.

Valdyba

Katalikai ir žydai suartėja

Daugelis katalikų ir žydų organizacijų šiuo metu užgiria savo bažnyčių vadovybės nusistatymą švelninti santykius tarp katalikų ir žydų.

Jei jūs norite parduoti namą ar biznį, paskelbkite Laisvėje, parduosite greit. Už paskelbimą kaina žema.

SVARBIOS KNYGOS

Parašytos žymių Autorių

Atsiminimai ir Dabartis

Parašė Leonas Prūseika

Daviniai iš jo pergyvenimų ir kovų. Ši knyga yra faktinai istorija laikotarpio nuo 1905 iki 1956 metų.

Puslapių 303, Kaina $2.00 — Dabar $1.00

Kelias į Laimę

Parašė Rojus Mizara

Apysaka bei romanas iš lietuvio emigranto jaudinančių pergyvenimų ir tragiškos jo mirties.

Puslapių 368, Kaina $1.00 — Dabar 50c

Kelias į Naują Gyvenimą

Parašė Antanas Bimba

Aiškūs nurodymai skurdaus žmonių gyvenimo priežasčių ir išvados, kokiu keliu einant yra galima sukurti laimingą gyvenimą.

Puslapių 263, Kaina $1.50 — Dabar 75c

Prošvaistės

Parašė Jonas Kaškaitis

(Dr. J. J. Kaškiaučiaus)

Geriausios Jono Kaškaičio poezijos rinkinys. Taipgi vaizdingai apibūdintas jo gyvenimas ir visuomeninė veikla.

Puslapių 311, Kaina $2,00 — Dabar $1.00

Šios knygos gaunamos "Laisvės" knygyne

102-02 Liberty Ave., Ozone Park 17, N. Y.